

ingediend op **1357** (2021-2022) – Nr. 4
10 oktober 2022 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Tom Ongena, Nadia Sminate en Sam Van Rooy

over het ontwerp van decreet

tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Documenten in het dossier:

- 1357** (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2: Amendementen
- Nr. 3: Verslag van de hoorzitting

verzendcode: BIN

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;

Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;

Katrien Partyka, Brecht Warnez;

Tom Ongena, Bart Tommelein;

An Moerenhout, Jeremie Vaneekhout;

Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;

Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;

Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;

Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;

Meyrem Almaci, Celia Groothedde;

Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Toelichting door Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen.....	4
1.	Wetgevend traject	4
2.	Uitvoering Vlaamse regeerakkoord.....	4
3.	Vlaams Mensenrechteninstituut	5
4.	Bescherming van alle mensenrechten.....	5
5.	Gelijkekansenorgaan	6
6.	VN-verdrag voor personen met een handicap	6
7.	Architectuur van het VMRI	7
8.	Netwerk.....	7
9.	Inkanteling Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen?	7
II.	Algemene bespreking	8
1.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	8
1.1.	Tussenkoms van Nadia Sminate	8
1.2.	Tussenkoms van Filip Dewinter.....	9
1.3.	Tussenkoms van Tom Ongena	11
1.4.	Tussenkoms van Celia Groothedde.....	13
1.5.	Tussenkoms van Kurt De Loor	14
1.6.	Tussenkoms van Jos D’Haese	15
1.7.	Tussenkoms van Katrien Partyka	17
1.8.	Tussenkoms van Kris Van Dijck	18
2.	Antwoorden van minister Bart Somers.....	19
3.	Replieken van de commissieleden en aanvullende antwoorden van de minister	24
3.1.	Tussenkoms van Filip Dewinter.....	24
3.2.	Tussenkoms van Celia Groothedde.....	26
3.3.	Tussenkoms van Tom Ongena	27
3.4.	Aanvullende antwoorden van minister Bart Somers	27
3.5.	Slotbemerkingen.....	29
III.	Artikelsgewijze bespreking	30
IV.	Eindstemming	34
	Gebruikte afkortingen	35
	Tekst aangenomen door de commissie	36

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering besprak op 12 juli en 4 oktober 2022 het ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1). De amendementen zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 2. De commissie organiseerde een hoorzitting op 27 september 2022 (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 3).

I. Toelichting door Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

1. Wetgevend traject

Minister *Bart Somers* verwijst naar het wetgevend traject dat het ontwerp van decreet heeft doorlopen. Zoals gebruikelijk werd een wetgevingstechnisch en een taaladvies ingewonnen. Het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens heeft aanleiding gegeven tot een verfijning van de bepalingen voor gegevensbescherming.

Tal van strategische adviesraden hebben zich over het voorontwerp van decreet uitgesproken. Ook die adviezen hebben geleid tot een aantal verfijningen en verduidelijkingen, onder andere over het in rechte optreden en de onderzoeksbevoegdheden. De Vlaamse Regering heeft maximaal willen rekening houden met de terechte opmerkingen en kritieken. Tot slot heeft ook het advies van de Raad van State geleid tot juridisch-technische aanpassingen en verfijningen.

2. Uitvoering Vlaamse regeerakkoord

Het Vlaamse regeerakkoord bepaalt dat de samenwerking met Unia stopt op het einde van de lopende samenwerkingsovereenkomst en wordt vervangen door een eigen Vlaams gelijkekansencentrum, dat werkt op basis van de antidiscriminatie-wetgeving en dat de opdrachten van Unia en de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst bundelt. De minister verwijst naar de bespreking en goedkeuring van het ontwerp van machtigingsdecreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1358/1-3) om uit Unia te stappen tijdens de plenaire vergadering van 6 juli 2022. Het tweede luik betreft het vormgeven van een sterk Vlaams Mensenrechteninstituut, zoals omschreven in het Vlaamse regeerakkoord. Op het ogenblik dat Vlaanderen op 15 maart 2023 uit Unia stapt, moet het VMRI klaarstaan.

Conform het Vlaamse regeerakkoord is het de bedoeling om op het vlak van het bestrijden van discriminatie en het beschermen van mensenrechten een nieuwe koers te varen. Op basis van een onderzoek van de professoren Sottiaux, Cloots en Vrieling worden de huidige knelpunten aangepakt en wordt de handhaving over een andere boeg gegooid. Men heeft buitenlandse best practices onderzocht.

Het academisch onderzoek heeft aangetoond dat er een groot tekort aan rechtspraak is. Op twaalf jaar tijd zijn er op het vlak van discriminatie zeventien rechtszaken geweest met betrekking tot de Vlaamse bevoegdheden. Bij slechts zes van de zeventien was Unia betrokken. Volgens de onderzoekers is er naast een gebrek aan kwantiteit ook een gebrek aan kwaliteit van de rechtspraak. Dit is te wijten aan een gebrekkige specialisatie en kennis bij de magistratuur. Het gevolg is dat de slachtoffers vandaag in de kou blijven staan. Het gaat bijvoorbeeld over mensen met een handicap die geen degelijke woning kunnen vinden, over vijftigplussers die vanwege hun leeftijd geen job meer vinden, universitair geschoolde vrouwen (met kinderen) die moeilijker naar topfuncties kunnen doorgroeien. Dergelijke discriminaties gaan in tegen de fundamentele van het samenlevingsmodel. Ze schaden

niet alleen de slachtoffers maar ook de samenleving als geheel. Een samenleving die discriminatie tolereert, is niet alleen onrechtvaardig maar ook niet inclusief.

De onderzoekers hebben vandaar aanbevolen het handhavingsapparaat te hervormen zodat er over discriminatiezaken kan worden geoordeeld door een gelijkkansenorgaan met voldoende kennis van zaken. De inspiratie hiervoor werd gehaald bij het Nederlandse College voor de Rechten van de Mens. Dit zal aanleiding geven tot een groot aantal uitspraken over discriminatiezaken. In Nederland bijvoorbeeld werden in 2021 in totaal 164 oordelen geveld door het College voor de Rechten van de Mens, met een opvolgingspercentage van 88 procent. Organen met een dergelijk mandaat, in Nederland maar ook in Oostenrijk, worden gezien als sterkhouders in Europa.

Rechtsvergelijkend onderzoek toont aan dat er in quasi alle federale staten deelstatelijke instellingen bestaan, in het bijzonder voor discriminatie, en dat deze vaak performanter presteren.

3. Vlaams Mensenrechteninstituut

Het uitgewerkte systeem geeft gehoor aan vier aanbevelingen uit de studie. Ten eerste gaat men van een gelijkheidsorgaan naar een volwaardig mensenrechteninstituut met een breed mandaat. Zo vult men een bestaande lacune in en creëert men meer zichtbaarheid en impact. Ten tweede pakt men de bestaande versnippering van discriminatiegronden aan. Waar moet een vrouw met migratieroots naartoe als ze te maken krijgt met discriminatie en intimidatie op het openbaar vervoer? Is dat naar Unia of naar de Genderkamer? Waar moeten lgbtqi+-personen naartoe in geval van discriminatie bij huisvesting? Voor gender en genderexpressie bij de Genderkamer en voor geaardheid bij Unia? Die versnippering wordt in het op te richten VMRI aangepakt door een eenloketsysteem. Ten derde geeft men gehoor aan de concrete suggestie van de onderzoekers om de handhaving te versterken en het draagvlak te vergroten via een onafhankelijke geschillenkamer. Ten vierde is er nood aan een mensenrechteninstituut met A-status.

Het is de bedoeling om tegen 15 maart 2023 een sterk Vlaams Mensenrechteninstituut met internationale ambities op te richten. Dit houdt een laagdrempelige en uitgebreide bescherming in van alle mensenrechten. De versnippering wordt aangepakt via één meldpunt waar de burger terecht kan. Het VMRI wordt de eerste instelling in dit land met een breed mandaat conform de Principes van Parijs en de enige instelling die binnen een dergelijk breed mandaat meldingen kan ontvangen.

Het instituut krijgt drie kernopdrachten. Ten eerste gaat het om de bescherming van alle mensenrechten. Er bestaat een kruisbestuiving tussen de verschillende mensenrechten. Het is die kruisbestuiving die men mee in beeld wil brengen. Ten tweede wordt een gelijkkansenorgaan beoogd zoals door de Europese regelgeving is vereist. De door Unia beschermde criteria (handicap, geaardheid, burgerlijke staat enzovoort) gaan samen met deze van de Genderkamer (genderidentiteit, geslacht en genderexpressie). Ten derde wordt een specifiek mandaat gegeven zoals vereist door het VN-verdrag voor personen met een handicap.

4. Bescherming van alle mensenrechten

In lijn met het regeerakkoord wil de minister de lat hoog leggen. De Principes van Parijs vormen de rode draad doorheen de op te richten instelling. Dit land is al meermaals op de vingers getikt wegens het ontbreken van een onafhankelijk mechanisme met A-status conform de Principes van Parijs. Met de oprichting van het VMRI maakt Vlaanderen gebruik van zijn autonomie om een bestaande lacune in te vullen. De Vlaamse Regering kiest voor een instituut dat op vlak van mandaat, takenpakket en onafhankelijke en pluralistische aansturing volledig voldoet aan de

Principes van Parijs. Het VMRI zal de bescherming van alle mensenrechten bevorderen binnen de Vlaamse bevoegdheden.

De Principes van Parijs leggen zes fundamentele principes vast voor een mensenrechteninstelling. Het gaat om autonomie tegenover de overheid, onafhankelijkheid gegarandeerd door de wet, pluralisme, voldoende middelen, voldoende onderzoeksbevoegdheden en een breed mandaat gebaseerd op de universele mensenrechten.

Binnen dat breed mandaat gaat het VMRI aan de slag met de volgende opdrachten: bewustwording (voorlichting, sensibilisering en educatie), onderzoek en studie, verslagen, adviezen en aanbevelingen, en meldingen (eerstelijnsbijstand via advies en informatie). Het VMRI met een eigen rechtspersoonlijkheid zal binnen het breed mandaat ook in rechte kunnen optreden in zaken met een collectief belang.

5. Gelijkekansenorgaan

Vijf Europese richtlijnen tekenen het juridisch kader uit van het Belgische/Vlaamse non-discriminatiebeleid. Ze bepalen de gronden, domeinen en voorwaarden waarbinnen ongelijke behandeling verboden is. Drie van deze richtlijnen (de Rasrichtlijn en de twee genderrichtlijnen) verplichten de lidstaten tot de aanduiding of oprichting van een onafhankelijk orgaan ter bevordering van gelijke behandeling en bestrijding van discriminatie. In de richtlijnen wordt uitdrukkelijk voorzien dat het deel kan uitmaken van een mensenrechteninstituut.

De Europese richtlijnen zijn omgezet in het Gelijkekansendecreet en het decreet houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt. Bijstand aan slachtoffers is essentieel in die richtlijnen. Men moet informeren en adviseren, aanbevelingen doen en een klachtenmechanisme en bemiddeling voorzien. Het moet gaan om een vertrouwelijk proces van vrijwillig overleg. De communicatie moet worden vergemakkelijkt en de partijen moeten pogen zelf een oplossing te vinden.

Het oordeel van een geschillenkamer is een mogelijk sluitstuk om te oordelen over schendingen van de Vlaamse antidiscriminatie-decreten. De procedure is kosteloos en schriftelijk of verloopt via een hoorzitting met de mogelijkheid van bijstand door een derde. Personen kunnen worden gehoord en documenten worden ingewonnen. Er is veel aandacht voor laagdrempeligheid door het spreken van duidelijke taal en het versterken van de toegankelijkheid. Het oordeel van de geschillenkamer komt op de website en is niet bindend. Natuurlijke personen zullen niet identificeerbaar zijn, rechtspersonen wel.

6. VN-verdrag voor personen met een handicap

Mensen met een handicap maken ongeveer 15 procent van de wereldbevolking uit. Een persoon met een handicap heeft dezelfde rechten als iedereen. Het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap herinnert daar met nadruk aan. Niet alleen het recht op gelijke behandeling maar alle rechten van personen met een handicap zullen binnen het VMRI worden beschermd.

Het VN-verdrag schrijft voor dat onafhankelijke instanties moeten worden aangewezen om de uitvoering van het verdrag te bevorderen, te beschermen en op te volgen. Die instanties moeten hun taken uitvoeren in nauw overleg met de sector van personen met een handicap en voldoen aan de Principes van Parijs rond onafhankelijkheid en pluralisme.

Het weigeren van redelijke aanpassingen voor personen met een handicap is binnen het Gelijkekansendecreet een vorm van discriminatie. Dat wil zeggen dat personen met een handicap mee zullen kunnen profiteren van de sterkere en laagdrempelige handhaving.

7. Architectuur van het VMRI

Het VMRI wordt een onafhankelijk orgaan dat onder toezicht zal staan van het Vlaams Parlement. De instelling zal een budget hebben van 4,5 à 5 miljoen euro (Unia krijgt vandaag 870.000 euro). Het VMRI zal worden aangestuurd door een raad van bestuur die op basis van een open kandidaatstellingsprocedure door het Vlaams Parlement wordt aangesteld. Hiertoe worden hoorzittingen georganiseerd en de kandidaten zullen worden aangesteld op basis van hun kennis en ervaring rond mensenrechten. Het gaat dus om een transparant proces, zonder politieke benoemingen. Het VMRI zal worden aangestuurd door echte experts afkomstig uit het middenveld, de gerechtelijke en de academische wereld. Er moet voldoende diversiteit en pluralisme aanwezig zijn conform de Principes van Parijs.

Het VMRI zal worden geleid door een directeur die wordt aangesteld door de raad van bestuur. De mogelijkheid bestaat om een thematische organisatie uit te bouwen op basis van prioriteiten en maatschappelijke noden.

De geschillenkamer wordt een organiek gescheiden entiteit onder leiding van een voorzitter. Behalve de voorzitter zijn er vier bijzitters: het gaat om magistraten, academici en gespecialiseerde advocaten met kennis inzake mensenrechten en discriminatierecht. Plaatsvervangers zullen inzetbaar zijn in functie van hun expertise (bijvoorbeeld onderwijsexperten, experts handicap enzovoort) en de omstandigheden eigen aan de zaak.

8. Netwerk

De middenveldorganisaties zijn belangrijke partners om de bescherming van de mensenrechten in Vlaanderen te versterken. Ook de Principes van Parijs en het VN-verdrag Handicap vereisen een betrokkenheid van het middenveld en het uitbouwen van een sterk netwerk.

Deze samenwerking is essentieel om verschillende redenen: uitwisselen van ideeën, expertise en informatie; verruimen en verbreden van de gedeelde kennis en inzichten; vermijden van overlap en dubbel werk; bereiken van kwetsbare of moeilijk bereikbare groepen.

Het is de bedoeling dat het VMRI een netwerk uitbouwt en samenwerkt met de instellingen, organen en verenigingen die op hetzelfde terrein actief zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om gespecialiseerde ngo's, wetenschappers, werknemers- en werkgeversorganisaties, bedrijven en bedrijfsnetwerken, lokale overheden, advocaten en andere rechtsbijstandsverleners, de sociale inspectie enzovoort.

Er zal worden samengewerkt met andere mensenrechteninstellingen in het land zoals Unia, IVGM en het FIRM, dit in het belang van de burger en om laagdrempeligheid te garanderen. Zowel dubbel werk als lacunes moeten worden vermeden.

Met de Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen zal een samenwerkingsprotocol worden afgesloten. De samenwerking met andere mensenrechteninstellingen is structureel. Dit is essentieel volgens de Principes van Parijs en wordt ook vereist voor het behalen van de A-status.

9. Inkanteling Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen?

De minister heeft de ambitie om te evolueren naar één referentiepunt voor mensenrechten in Vlaanderen. Hij wil stappen vooruit zetten in de richting van een optimaal mensenrechtenlandschap. Daarom werd onderzocht of en hoe sectorale instellingen kunnen inkantelen of samenwerken. De studie werd verricht door Ernst & Young en door prof. dr. Wouter Vandenhole. Ze hebben daarbij gekeken naar de

Vlaamse Ombudsdienst, het Kinderrechtencommissariaat, het Vlaams Vredesinstituut en de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

Uit het eindrapport is gebleken dat de Vlaamse Ombudsdienst en het Vlaams Vredesinstituut geen mensenrechtenmandaat hebben en niet kunnen worden beschouwd als een sectorale mensenrechteninstelling. Een opname in het VRMI zou de focus en het mandaat van het VMRI verzwakken, wat een risico op een minder goede mensenrechtenbescherming inhoudt.

De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens combineert een sectoraal mensenrechtenmandaat met een regulatorrol die sancties kan opleggen. De VTC is geïnteresseerd in een inkanteling maar een opname in het VMRI is op korte termijn niet mogelijk. Er is immers sprake van een interferentie met lopende gerechtelijke procedures van het Grondwettelijk Hof en de Raad van State. Bovendien is er onzekerheid of inkanteling mogelijk is conform de algemene verordening gegevensbescherming, wat moet worden uitgeklaard met de Europese autoriteiten. Het sanctionerend optreden als toezichthoudende overheid zou ook kunnen botsen met het opzet van het VMRI.

Het Kinderrechtencommissariaat combineert een sectoraal mensenrechtenmandaat met een ombudsfunctie zonder mensenrechten. Uit het onderzoek blijkt dat er intern noch extern draagvlak bestaat voor een inkanteling. Een opname van het KRC is niet opportuun wegens het gevaar van verwatering van het mensenrechtenmandaat van het VMRI bij opname van een ombudsfunctie. Ook zijn er risico's voor een verminderde aandacht voor kinderrechten en het verzwakken van de visibiliteit en opgebouwde reputatie na 25 jaar werking van het KRC. Bovendien is er een risico op internationale imagoschade voor Vlaanderen. In 2010 heeft Frankrijk zijn kinderrechtencommissaris namelijk ingekanteld in een breder instituut. Daarop kwam veel kritiek van de VN want sindsdien is er minder aandacht voor kinderrechten.

II. Algemene bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

1.1. Tussenkomen van Nadia Sminate

Nadia Sminate vindt de oprichting van het VMRI geen gemakkelijk dossier. Men spreekt er al jaren over maar het einde is nu gelukkig in zicht. Er werd met veel experts gesproken en die hebben heel wat onzekerheden weggenomen. Ze zag bij sommige collega's van andere partijen de afgelopen periode een evolutie in de inzichten. Zo was er in het begin heel wat weerstand tegen de idee van de geschillenkamer. De vrees leefde dat hierdoor de klagers tekortgedaan zouden worden. Ondertussen is ze ervan overtuigd dat dit absoluut niet het geval is, integendeel zelfs. Instanties die vandaag wel de bevoegdheid hebben om in naam van een individuele klager in rechte op te treden, hebben dat de afgelopen jaren nagenoeg nooit gedaan en als ze het deden, was de uitkomst allesbehalve gegarandeerd in het voordeel van de klager. Bovendien blijkt dat er bij Justitie vaak geen kennis over de problematiek is. Als er procedures worden aangespannen, verlopen die tergend traag.

Nadia Sminate maakt zich zorgen over de vervaltermijn om toch nog naar de rechter te kunnen stappen. In Nederland bedraagt de gemiddelde doorlooptijd van een bemiddeling zes maanden. Voor arbeidsrecht bijvoorbeeld is de vervaltermijn daarmee nagenoeg verstreken. Ze oppert de idee om de klager telkens mee te delen wat de doorlooptijd is van de procedure die bij het VMRI wordt opgestart en tegelijkertijd wat de vervaltermijn is voor een eventuele juridische procedure. Is dat een optie? Is daarover nagedacht?

Het parlementslid verwijst naar de discussie over de eventuele versnippering van het landschap. Bijna alle federale landen hebben een regionaal mensenrechteninstituut. Het is ook logisch dat een federaal instituut niet bevoegd is voor Vlaamse bevoegdheden. Het is volgens de onderzoekers ook helemaal niet zo'n groot probleem dat iemand komt aankloppen bij een federaal instituut; hij kan worden doorverwezen naar het Vlaamse instituut. Het is wel nodig dat er samenwerkingsakkoorden worden opgemaakt zodat de laagdrempelige toegang nog wordt verbeterd en mensen niet in het landschap verdwalen. Zijn daartoe al initiatieven genomen? Zal de raad van bestuur van het VMRI dat moeten doen?

Ook het FIRM vraagt naar een structurele samenwerking die verankerd is in een samenwerkingsakkoord. Het viel Nadia Sminate op dat het FIRM heel positief staat tegenover de oprichting van het VMRI omdat daarmee de bescherming van mensenrechten in Vlaanderen alleen maar kan worden versterkt. Dat is bemoedigend, ook voor mogelijke samenwerking met het oog op de aanvraag van de A-status.

Nadia Sminate hoorde ook bemoedigende woorden van Annelies D'Espallier van de Genderkamer, die een positief pleidooi voor bemiddeling heeft gehouden en het een goede zaak vindt dat oordelen worden gecentraliseerd en dat er wordt gespecialiseerd. Bij LEVL hoorde ze een ander verhaal, maar het ontwerp van decreet biedt volgens het parlementslid net antwoorden op hun bezorgdheden.

Nadia Sminate zegt tot slot de minister haar volle steun toe voor het ontwerp van decreet zoals het voorligt.

1.2. Tussenkost van Filip Dewinter

Filip Dewinter citeert uit het boek *Reset* van Mark Elchardus, die op pagina 458 kritisch schrijft over het mensenrechtenactivisme. Hij noemt Elchardus een visionair man wanneer die het heeft over het mensenrechteninstituut en de hele mensenrechtenindustrie.

De spreker schetst het ideologische raamwerk waarbinnen zijn kritiek kadert. Volksnationalisten staan voor volkssoevereiniteit. Ze vinden dat de wil van het volk moet worden gerespecteerd. Dat gebeurt in een parlementaire democratie via het parlement. De uitvoerende macht, de regering, is er om de decreten tot uitvoering te brengen. Hij stelt vast dat de mensenrechten door niemand echt worden bestreden want ze zijn vaag en onduidelijk, maar de interpretatie die eraan wordt gegeven door allerlei activisten en rechtbanken is van een heel andere orde en leidt ertoe dat de volkssoevereiniteit, de wil van het volk, wordt uitgehold.

Elchardus schrijft volgens hem terecht dat de mensenrechten op den duur een instrument zijn geworden om het beleid, dat een emanatie van de volkssoevereiniteit moet zijn, zeker wanneer het gaat over een kordate aanpak van asielmisbruik, illegale immigratie en streng immigratiebeleid, onderuit te halen. Mensen zijn een instrument geworden in handen van de opengrenzenlobby, de 'multicullobby' en de hele industrie die daarrond draait en die niet gericht is op het laten handhaven van mensenrechten maar vooral dient om zijn politieke agenda in de praktijk te brengen.

Na de oefeningen met het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en daarna Unia, vreest Filip Dewinter dat men met het VMRI uit hetzelfde vaatje zal tappen en van de regen in de drop zal terecht komen. In plaats van de excessen van Unia te vermijden, dreigt men in een nog veel grotere problematiek terecht te komen waarbij het VMRI nu onder auspiciën van het Vlaams Parlement net hetzelfde zal doen en misschien nog in een overtreffende trap. Voorbeelden uit het buitenland zoals Nederland doen het ergste vermoeden. Terwijl Unia het

voorbijge jaar maar vier keer in rechte heeft opgetreden, gebeurde dat in Nederland zestig keer.

Filip Dewinter leest in het ontwerp van decreet dat Vlaanderen verplicht is om een mensenrechteninstituut op te richten. Die verplichting wordt afgeleid uit de Principes van Parijs, een tekst die opgesteld werd in 1991, evenwel niet door parlementen of regeringen. Verschillende nationale instellingen die zich bezighouden met de bevordering en bescherming van de rechten van de mens hebben een conferentie georganiseerd en hebben die Principes van Parijs opgesteld die nu leiden tot het oprichten van een eigen instelling hier. Of hoe de mensenrechtenindustrie zichzelf organiseert, voorziet van subsidies en belastinggelden, en in stand houdt en daarmee haar doelstellingen probeert tot uitvoering te brengen.

De tekst werd achteraf overgenomen door de Verenigde Naties maar volgens de spreker is er geen enkele internationale of andere wettelijke verplichting of bindende wetgeving die tot de oprichting van een dergelijk mensenrechteninstituut verplicht. Het VMRI is een verlengstuk van de kosmopolitische rechtsorde die parlementen en staten wil onderwerpen aan bovenstatelijke internationale principes en beginselen. Die instellingen hebben grotendeels zichzelf opgericht en creëerden een eigen rechtspraak, de zogenaamde 'soft law'. Die 'soft law' is niet gebaseerd op wetten en decreten maar op morele principes, vage begrippen allerhande die meestal heel erg onduidelijk zijn en aanleiding geven tot allerlei bijzonder ruime en fantasierijke interpretaties. De basis van het VMRI, namelijk de Beginselen van Parijs, zijn daar een typisch voorbeeld van. Dit wordt bevestigd door de Raad van State die in zijn advies op pagina 125 stelt: "De 'Beginselen van Parijs' hebben geen bindende juridische waarde en kunnen worden ingedeeld bij wat de soft law wordt genoemd inzake mensenrechten. België is dus geenszins verplicht de aanbevelingen in die tekst te volgen, (...)."

Er wordt in de memorie van toelichting geargumenteed dat men het mensenrechteninstituut zou nodig hebben om bij de Europese Unie de zogenaamde A-status te verkrijgen. De spreker vraagt zich af wat dat precies inhoudt en wat men daarvoor kan kopen. Helemaal niets volgens hem, behalve het lidmaatschap van en het spreekrecht in het zogenaamde International Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights (ICCNIPPHR), en dat voor 5 miljoen euro per jaar.

De mensenrechtenindustrie organiseert zichzelf, aldus Filip Dewinter. Ze creëert instellingen allerhande, verplicht staten en regeringen om dergelijke instellingen op te richten, die dan weer gesubsidieerd worden en mogen komen spreken in de eigen instellingen die ze zelf hebben opgericht. Zo is de cirkel rond. Steeds meer mensen krijgen echter argwaan en beginnen te beseffen dat dit een politieke agenda dient waar ze zich niet langer bij neerleggen.

In tegenstelling tot Unia wil het VMRI niet meer in rechte optreden. Er komt alleen een geschillencommissie die een juridisch oordeel kan geven. Dat oordeel zal er echter toe leiden dat men mensen en vooral organisaties zal bijstaan met juridisch advies en geld om bepaalde zaken hun weg te laten vinden via procedures bij rechtbanken, om bepaalde dingen wel en andere niet aan te klagen, zodat men uiteindelijk hetzelfde resultaat krijgt als bij Unia.

Ook de samenstelling van het bestuur van het VMRI baart Filip Dewinter zorgen. In het mensenrechteninstituut wordt diversiteit nagestreefd, behalve dan politieke diversiteit. Waar alle andere instituten die afhangen van het Vlaams Parlement een duidelijke afspiegeling moeten zijn van de democratische samenstelling van het parlement, is dat merkwaardig genoeg niet het geval voor het mensenrechteninstituut, integendeel. Volgens artikel 30 van het ontwerp van decreet wordt niet gewerkt met voordrachten door de fracties op basis van hun getalsterkte maar met

een open kandidaatstellingsprocedure. Dat betekent dat iedereen erin mag behalve het Vlaams Belang. Er moet diversiteit zijn op sociaal, etnisch, religieus en zelfs geografisch vlak, maar geen politieke diversiteit.

Men doet dit volgens de spreker omdat men wil vermijden dat er een luis in de pels komt, dat er een Vlaams Belanger is die moeilijk gaat doen en vervelende vragen gaat stellen en niet akkoord gaat met de heilige consensus van de mensenrechten. Dit is meer dan een brug te ver. Het recht op politieke erkenning van iedere burger, op vrije meningsuiting en op politieke vertegenwoordiging in een parlementaire democratie is bij de samenstelling van het VMRI niet meer van tel. Hij noemt het hypocriet: grote woorden over de mensenrechten tot men ze in de praktijk moet toepassen bij de samenstelling van de raad van bestuur. Dan worden ze vlug onder tafel geschoven.

Dit alles doet het vermoeden sterker worden dat het VMRI voor een deel dezelfde taak zal krijgen als Unia: alles wat met identiteit, culturele eigenheid, het verdedigen van waarden en normen en immigratiekritische stemmen te maken heeft, onderuithalen, het mes in de rug steken en de heilige strijd voeren die aanzet tot zogenaamde non-discriminatie, multiculturaliteit, antiracisme en dergelijke meer. Onder die omstandigheden kan hij het VMRI om politieke, ideologische maar ook praktisch-juridische redenen niet steunen en zal het Vlaams Belang het ontwerp van decreet niet goedkeuren.

1.3. Tussenkost van Tom Ongena

Tom Ongena heeft aandachtig geluisterd naar Filip Dewinter en verwijst naar diens babbel met Assad die wel oren had naar een theorie over soevereiniteit, versta: "Ik zal wel bepalen wat mensenrechten zijn." Gelukkig zijn mensenrechten ingekapseld in internationale verdragen: het IVBPR, het EVRM, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en dergelijke meer.

Het is cruciaal dat wanneer er schendingen van mensenrechten zijn, er ook een handhavingsmechanisme is. Tot nu toe was dat in ons land deels in handen van Unia. In de studie van de professoren Sottiaux, Cloots en Vrieling staat heel duidelijk dat het huidige handhavingsmechanisme rond discriminatie niet werkt. Er is te weinig en wispelturige rechtspraak en de decreten worden verkeerd toegepast, wat zorgt voor onzekerheid. Daarenboven is de slaagkans amper 50 procent en zijn de sancties heel beperkt. Verder kosten de gerechtelijke procedures veel geld en duren ze heel lang.

Het voorliggende ontwerp van decreet gaat over een mensenrechteninstituut dat bevoegd is voor alle vormen van schendingen van mensenrechten en alle discriminaties, dus ook wat betreft gender en het handhaven van het Handicapverdrag van de VN. Daarmee vult men een belangrijke lacune op. Het instituut zal onafhankelijk zijn, het heeft een eigen rechtspersoonlijkheid, staat onder toezicht van het Vlaams Parlement, waarbij de raad van bestuur onafhankelijk zal worden samengesteld op basis van een open kandidaatstellingsprocedure, het heeft een breed mandaat en is daarmee conform aan de Principes van Parijs, die de internationale standaarden bepalen voor een dergelijk instituut.

Het VMRI zal een uitgebreid takenpakket hebben inzake de bescherming van mensenrechten: onderzoek en studie, toezien op het beleid van de verschillende overheden, adviezen schrijven op eigen initiatief of op verzoek en het promoten van de bescherming van de mensenrechten. Het kan, eventueel anoniem, meldingen van burgers behandelen en op die manier een belangrijke knipperlichtfunctie vervullen. Het VMRI zal ook sterke bevoegdheden hebben in het bestrijden van discriminatie en het bijstaan van slachtoffers.

Het VMRI zal een klachtenmechanisme hebben waar zal worden gewerkt met enerzijds bemiddeling en anderzijds een geschillenkamer als tweede lijn. In dit laatste zit de grootste vooruitgang ten opzichte van de huidige situatie. Als de bemiddeling niet lukt, kan men hier terecht en zal er veel sneller en efficiënter een uitspraak komen. Vandaag is die tweede lijn de rechter, maar men moet jaren wachten op een uitspraak. Het zal nu ook kosteloos zijn. Het oordeel zal niet bindend zijn maar het Nederlandse voorbeeld geeft aan dat 80 procent van de oordelen die in de geschillencommissie worden geveld, vrijwillig gevolgd wordt. De zittingen en de uitspraken zullen openbaar zijn, wat een grote signaalfunctie heeft.

Een volgend voordeel is dat er meer en kwaliteitsvollere rechtspraak zal komen. In Nederland zijn er 150 tot 180 uitspraken per jaar. Dat is van een andere grootteorde dan de 17 hier, wat meer kansen biedt op het bundelen van expertise, meer kwaliteitsvolle rechtspraak en meer gezaghebbende oordelen. Als het dan niet gevolgd wordt, kan het slachtoffer met een gezaghebbend oordeel van de geschillencommissie naar de rechter stappen, wat zijn slaagkansen vergroot. In andere landen wordt aangetoond dat die oordelen van de geschillencommissie een groot gezag hebben en rechters zich daar vaak aan houden.

Tom Ongena begrijpt dan ook niet dat sommigen zeggen dat het VMRI een achteruitgang zal zijn in het kader van rechtsbescherming. Hij is er integendeel van overtuigd dat het instituut een belangrijke stap vooruit zal betekenen in de bescherming van mensenrechten in Vlaanderen.

Het parlementslid gaat in op een drietal kritieken, met als eerste de kritiek dat het mensenrechteninstituut niet in rechte zal kunnen optreden. Wat het collectief belang betreft, zal dat wel kunnen, maar in individuele zaken niet. Dat vloeit voort uit de keuze die gemaakt is om een quasi-jurisdictioneel orgaan met eigen bevoegdheden op te richten om geschillen te beoordelen. Dan is het moeilijk om zelf naar een rechter te stappen. Men moet echter vooral het doel voor ogen houden: hoe zorgt men ervoor dat een slachtoffer van discriminatie op een snelle en juiste manier tegemoetkoming krijgt? Dat systeem kan in dat verband een serieus voordeel bieden.

Een tweede kritiek is dat het slachtoffer zijn weg niet zal vinden. Dat is volgens Tom Ongena een terechte bekommernis. Daarvoor zullen samenwerkingsakkoorden nodig zijn, die vandaag trouwens ook nodig waren. De persoon met een klacht mag nooit het slachtoffer zijn van het feit dat dit land constitutioneel complex in elkaar zit. Het 'no wrong doorprincipe' moet hier volop blijven overeind staan. Vandaag heeft Unia ook geen eenheidsloket.

Een derde kritiek luidt dat er geen lokale meldpunten komen. Een vlotte toegankelijkheid van een mensenrechteninstituut vindt Tom Ongena ook heel belangrijk. Hij gelooft niet in de vijf regionale meldpunten die er vandaag zijn. De ambitie is om naar driehonderd meldpunten te gaan, in de driehonderd steden en gemeenten in Vlaanderen, waar men zal verwezen worden naar het mensenrechteninstituut. In plaats van telkens parallelle structuren op te zetten, is het beter dat men nagaat hoe men de zorg voor mensenrechten kan incorporeren in de gemeentelijke dienstverlening.

Tom Ongena concludeert dat het VMRI een belangrijke stap vooruit is in de bescherming van mensenrechten. Men zal nu alle mensenrechten kunnen behandelen en er komt een bundeling van expertise en middelen. De middelen die er vandaag zijn, worden vermenigvuldigd en er komt een laagdrempelig klachtensysteem. Deze instelling zal wel degelijk tanden hebben en ervoor zorgen dat er een goede bescherming komt van mensen die het slachtoffer zijn van discriminatie of van een schending van andere mensenrechten. Zijn fractie zal dit ontwerp van decreet goedkeuren.

1.4. Tussenkost van Celia Groothedde

Celia Groothedde stelt dat haar fractie zich al vaak bezorgd heeft getoond over de uitstap uit Unia. De belangrijkste bekommernissen gaan over de toegenomen versnippering, het opdelen van Vlaamse en federale wetgeving en de onduidelijke uitwerking van het eenheidsloket. Op dit moment bestaat er een zeer goede samenwerking tussen Unia en het IVGM, die samen het eenheidsloket realiseren. Mensen die gediscrimineerd worden, moeten vlot hun weg kunnen vinden en mogen niet verloren lopen in een wirwar van instellingen.

Een pijnlijk punt is dat er nog altijd geen samenwerkingsverbanden bestaan tussen de verschillende instellingen. Dat is een reden om ook de visie van Unia nog te horen in deze commissie. Of men nu doorgaat met het VMRI of niet, samenwerking met Unia blijft nodig. Dat die samenwerkingsverbanden er niet zijn op het moment van oprichting, noemt de spreker onaanvaardbaar. Een degelijke samenwerking en een duidelijke uitwerking van een eenheidsloket zijn noodzakelijk om de belangen van burgers te kunnen behartigen en om de strijd tegen racisme en discriminatie te kunnen voeren.

Celia Groothedde betreurt verder dat het instituut juridisch een minder sterk mandaat krijgt en slachtoffers niet kan ondersteunen om naar de rechter te stappen. Slachtoffers van discriminatie moeten zo goed mogelijk worden ondersteund, ook wanneer zij een klacht bij de rechtbank willen indienen. Wat betreft de geschillenkamer verwijst ze naar een pas verstuurd persbericht van de coalitie van de middenveldorganisaties die strijden voor een slagkrachtig mensenrechten- en gelijkheidsorgaan. Zij zeggen dat de geschillenkamer zelf zal beoordelen of een case discriminatoir is. Verder dan een oordeel kan het VMRI niet gaan. Het kan geen sancties of een schadevergoeding opleggen. De coalitie vreest dat het VMRI niet tot substantieel meer oordelen zal kunnen komen. Verder wordt gezegd dat het VMRI kwetsbare slachtoffers van discriminatie die toegang willen tot de rechtbank in de kou laat staan, het VMRI het moet stellen zonder afdwingbare onderzoeksbevoegdheden, het niet genoeg verdediging kan bieden wat betreft gelijke behandeling in de strijd tegen discriminatie enzovoort.

De spreker is van oordeel dat het standstillprincipe overtreden wordt in artikel 50, 51, 52, 48 en 54. Het gaat om een standstill op het vlak van de rechtstoegang, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers. Ze vreest ook voor een achteruitgang van de rechtsbescherming van de slachtoffers, onder andere tegenover de arbeidsrechtbanken. Ze hoopt heel heftig dat het allemaal niet het geval zal zijn maar op dit moment vreest ze van wel.

Net op het moment dat men in een zware crisis zit en er in de Vlaamse Regering volop naar geld wordt gezocht, trekt die regering geld uit om een nieuw instituut op te richten om de taken over te nemen van een bestaand instituut. Men zou beter werken aan een versterkte samenwerking en synergie, zoals die instituten zelf al jaren vragen. Het VMRI zal 4,3 miljoen euro kosten maar Unia moet het met 800.000 euro stellen. Het vertrek van Vlaanderen uit Unia zal Unia voor een deel ontwrichten. Unia heeft mensen moeten ontslaan, heel specifieke expertise wordt weggetrokken, juist op een moment dat die heel erg nodig is. Zo is inclusie van mensen met een handicap in het onderwijs een brandende topic maar die expertise trekt weg bij Unia.

De Groenfractie kondigt vijf clusters van amendementen aan. De eerste cluster gaat over de onderzoeksbevoegdheden van het VMRI. Structurele vormen van discriminatie komen niet altijd naar voren uit individuele meldingen en klachten. De onderzoeksbevoegdheden van het VMRI, die essentieel zijn voor een goed functionerende geschillenkamer, worden in artikel 16, §3, niet sterk genoeg uiteengezet. In discriminatiezaken blijft de bewijslast nog altijd een van de grootste struikelblokken. Het

kan niet de bedoeling zijn dat een tegenpartij die onwillig is door het niet aanleveren van bewijs, een negatieve beoordeling kan ontlopen. Daarom is het belangrijk dat het VMRI uit eigen beweging een onderzoek kan openen en voeren. Dat is noodzakelijk voor een sterk mensenrechten- en gelijkekansenorgaan.

De tweede reeks amendementen gaat over de rechtsbijstand. De juridische bijstand die het VMRI moet verlenen aan mensen die melding maken van discriminatie moet veel ruimer worden opgevat dan neutrale bemiddeling in een geschillenkamer. Slachtoffers hebben ook emotionele en persoonlijke ondersteuning nodig samen met juridische adviezen en juridische bijstand voor de geschillenkamer en de rechtbanken. Dat houdt een actieve ondersteuning in wanneer een slachtoffer van discriminatie na een oordeel van de geschillenkamer nog naar de rechtbank wil stappen om schadevergoeding te eisen of als de discriminerende partij zich niet houdt aan het oordeel van de geschillenkamer.

De derde cluster van amendementen gaat over de invulling van neutraliteit in de werking van het VMRI. Het feit dat het VMRI in de rol van neutrale derde wordt gedwongen, is niet conform de internationale standpunten. De hoofdtaak van een 'equality body' is bijstand, advies en ondersteuning bieden aan slachtoffers van discriminatie. Dat moet niet neutraal zijn maar aan de kant van de wet staan. De wet verbiedt discriminatie. Bemiddeling is dus eigenlijk ondergeschikt aan de rechtsbijstand. Er moet dus geen prioriteit worden gegeven aan bemiddeling bij elke melding en klacht. Onpartijdigheid en neutraliteit zijn essentieel voor de entiteit die de oordelen uitspreekt. De positie van neutrale bemiddelaar versterkt de machtsonevenwichten die er zijn. Dat is juist de situatie waarin discriminatie vaak voorkomt.

Celia Groothedde kondigt ook amendementen aan over de onafhankelijkheid en pluraliteit binnen de raden van bestuur. Ze wil toevoegen dat vertegenwoordigers van de overheid niet vertegenwoordigd kunnen zijn om zo de onafhankelijkheid sterker te waarborgen.

Een vijfde amendement betreft het eenheidsloket. De burger moet de toegang naar de bevoegde instellingen kunnen vinden. In Brussel is er een nog veel gecompliceerdere samenwerking. De burger moet zich ondersteund voelen in de bescherming van mensenrechten en gelijke kansen. Daarom moet er zo laagdrempelig en toegankelijk mogelijk een klacht kunnen worden ingediend of zelfs gewoon advies ingewonnen worden over mensenrechten en gelijke kansen.

Celia Groothedde dankt nog de collega's van Vooruit en de PVDA om deze amendementen samen in te dienen en nodigt de meerderheidsfracties uit om er steun aan te verlenen.

1.5. Tussenkomen van Kurt De Loor

Kurt De Loor vindt het jammer dat er geen bijkomende hoorzitting wordt georganiseerd met cruciale partners in het mensenrechtenlandschap. Hij benadrukt dat Vooruit tegen de uitstap van Vlaanderen uit Unia is. Ook alle adviezen op dit ontwerp van decreet gaan in die richting. Hiermee voeren de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement een van de punten van het zeventigpuntenprogramma van het vroegere Vlaams Blok uit.

Aangezien de uitstap uit Unia reeds beslist is, moet men vooral kijken naar de inhoud van dat Vlaams Mensenrechteninstituut. De minister en de parlementsleden hebben de kans om van het VMRI een sterke instelling te maken, maar als men het ontwerp van decreet leest en men de kritieken uit de hoorzitting erop naleest, slaagt men niet in die opdracht.

Kurt De Loor schuift vier grote aandachtspunten naar voren. Een eerste is de laagdrempeligheid. Er bestaat vandaag nog te veel onzekerheid over wat er zal gebeuren met de lokale meldpunten die Unia uitbaat. Zullen die blijven bestaan? Zal er daarnaast een meldpunt komen van het VMRI? Komt er een samenwerking tussen die twee? Hoe zal de lokale verankering verzekerd worden? Een lokaal meldpunt is immers essentieel in de laagdrempeligheid om een melding te maken of een klacht in te dienen.

Een tweede aandachtspunt betreft de leesbaarheid. Dit land is al complex, en de toevoeging van het VMRI maakt het mensenrechtenlandschap nog complexer. Alle adviezen beamen dat. Mensen zullen de instelling moeilijk of niet vinden en de kans is groot dat ze van het kastje naar de muur worden gestuurd omdat de bevoegdheidsverdeling niet altijd duidelijk is. Daarom is het belangrijk dat er een eenheidsloket komt, wat wordt gevraagd in de amendementen die Vooruit samen met Groen en de PVDA heeft ingediend.

Daarnaast is het belangrijk dat een slachtoffer, waar het ook aanklopt, op een correcte manier wordt doorverwezen en dat het dossier intern ook gemakkelijk kan worden doorgegeven, mits akkoord van de klager/melder. Het is onduidelijk of dit zal kunnen tussen de instellingen van de verschillende beleidsniveaus. Om de slachtoffers op een zo goed mogelijke manier te helpen, is samenwerking tussen de verschillende instellingen nodig.

Een volgend aandachtspunt betreft de begeleiding van het slachtoffer, die essentieel is. Welke begeleiding zullen klagers/melders krijgen? Hoe zal die er concreet uitzien? Wie zal wat doen? Is er begeleiding voorzien voor mensen die een klacht indienen? Wordt er begeleiding voorzien als de klacht voor de geschillenkamer komt? Vooral voor kwetsbare mensen is die begeleiding cruciaal, bijvoorbeeld bij het schriftelijk indienen van een klacht.

Als laatste aandachtspunt noemt Kurt De Loor de juridische draagwijdte. Hij vreest dat het een instelling zonder tanden wordt, een papieren tijger. Zoals elk advies stelt, is het een groot verlies dat het VMRI niet dezelfde juridische draagkracht krijgt als Unia. Zelfs de Raad van State stelt dat het niet in rechte optreden een vermindering is van het beschermingsniveau inzake het grondwettelijk recht op juridische bijstand. Het parlementslid stelt dat de amendementen die Vooruit met de democratische partijen van de oppositie heeft ingediend, ervoor willen zorgen dat het VMRI tanden krijgt en dat de strijd tegen discriminatie en mensenrechtenschendingen in Vlaanderen niet verzwakt.

Concluderend vindt Kurt De Loor het onbegrijpelijk dat deze Vlaamse Regering en dit Vlaams Parlement deze symboolmaatregel uit het zeventigpuntenprogramma van het vroegere Vlaams Blok invoert. Daarnaast noemt hij het VMRI een verzwakking vergeleken met wat Unia de Vlaamse burger aanbood. Daarom zal zijn fractie het ontwerp van decreet niet goedkeuren.

1.6. Tussenkomst van Jos D'Haese

Jos D'Haese wil drie elementen toevoegen aan het debat. Over de manier waarop het ontwerp van decreet is tot stand gekomen, valt veel te zeggen. Snel voor het zomerreces moest er nog een ontwerp van decreet door het parlement worden geduwd om de uitstap uit Unia vast te leggen in een decreet. Alle kritiek daarop werd weggewimpeld met de mededeling dat men het middenveld op alle mogelijke manieren zou betrekken. Dit is echter niet gebeurd. De adviezen van het middenveld waren unaniem negatief. De organisaties die zullen moeten samenwerken met het VMRI werden niet gehoord op de hoorzitting. Men heeft ze wel gehoord over de uitstap uit Unia maar niet over dit ontwerp van decreet. De hoorzitting met de drie academici, tevens adviseurs van het kabinet, vond het parlementslid zeer

interessant maar hij betreurt dat men geen onafhankelijke academici heeft gehoord. Over de befaamde taskforce die hierrond zou werken, heeft men daarna nog bitter weinig gehoord. Is die samengekomen? Zo ja, hoe vaak? Met wie? Wat hebben zij gedaan? Wat zijn de resultaten daarvan?

Volgens Jos D'Haese wordt er zeer creatief omgesprongen met wat er tijdens de hoorzitting werd gezegd. Zo zou het FIRM zich positief hebben getoond over de oprichting van het VMRI. Hij hoorde hen nochtans zeggen dat het zou leiden tot een asymmetrische interfederalisering en dat het er voor de burger niet eenvoudiger op zou worden.

Jos D'Haese leest in het advies van de SERV dat men het oordelen over mensenrechtenschendingen aan de rechterlijke macht moet overlaten. De SERV pleit ook voor de mogelijkheid dat het VMRI in rechte kan optreden en een goede opvolging van het VN-verdrag voor personen met een handicap garandeert. Instanties als GRIP, het ACV, de Liga voor Mensenrechten en LEVL blijven tot op het laatste moment bijzonder kritisch. De Raad van State heeft wel degelijk gezegd dat niet kan worden uitgesloten dat het Grondwettelijk Hof mogelijk kan oordelen dat er sprake is van een achteruitgang van de rechtsbescherming.

Volgens Jos D'Haese kwam het betoog van de academische adviseurs van de minister er tijdens de hoorzitting op neer dat Justitie niet werkt, dat procedures te lang duren en te veel kosten, dat er te weinig kennis bij de rechters is en er dus een lage kans op slagen is. Als oplossing stellen ze dan voor om Justitie te omzeilen. Men neemt een parallelweg naast Justitie om te doen wat Justitie zou moeten doen. Dit is een foute benadering, men zou beter de problemen bij Justitie aanpakken.

De meerderheid vindt dat er te weinig rechtszaken zijn, maar vroeger waren het er te veel. Met de huidige oplossing komt er geen enkele rechtszaak meer. De onderzoekers die een evaluatie hebben gemaakt van het Gelijkekansendecreet zeggen dat het ontbreekt aan voldoende sancties, aan een stok achter de deur om discriminatie aan te pakken. Nu is de oplossing om alle sancties te schrappen en over te gaan naar niet-bindende uitspraken. De stok achter de deur is dus helemaal weg.

Zal een overheidsinstelling meer waarde hechten aan een niet-bindend oordeel van een geschillenkamer dan aan een zaak die aanhangig wordt gemaakt bij de rechtbank tot op een zeer hoog niveau? In de laatste evaluatie van 2017 van het College voor de Rechten van de Mens in Nederland stond dat het college onvoldoende haar taak kan opnemen wat betreft de naleving van de Principes van Parijs. Een van de redenen is dat de overheid te weinig rekening houdt met de uitspraken van het college.

Volgens iedereen die met dit thema bezig is, betekenen de geschillenkamer en de neutraliteit een stap achteruit. De geschillenkamer op zich is een interessant idee maar het probleem is dat men teruggaat van in rechte treden naar een geschillenkamer. De vergelijking met Nederland is scheef want daar heeft men lokale antidiscriminatiebureaus, die er hier niet zijn en die ook niet in het ontwerp van decreet voorzien zijn. De neutraliteit klinkt goed – wie kan daar tegen zijn? – maar het is een zeer bizar concept als het over mensenrechten gaat.

Jos D'Haese verwijst naar de woorden van Hannelore Goeman tijdens de hoorzitting: "That ship has sailed." Het is nu zo. Zelf is hij er echter niet van overtuigd dat het VMRI er effectief zal komen. Ook Annelies D'Espallier was helemaal niet zeker dat dat nog tijdig zou lukken. Er resten nog vijf maanden voor het instituut er moet staan maar alles moet nog gebeuren. Het is niet haalbaar om nog een functionerend mensenrechteninstituut op te richten terwijl men niet eens het personeel van Unia wil overnemen. Zolang het VMRI er niet is, gaat de uitstap uit Unia niet door.

De spreker steunt de amendementen die zijn fractie samen met Groen en Vooruit heeft ingediend. Als die niet worden goedgekeurd, stemt zijn fractie tegen het ontwerp van decreet. Tegen dit ontwerp van decreet stemmen wil zeggen dat het VMRI er niet komt zodat het in rechte treden kan blijven behouden.

De commissievoorzitter, *Kris Van Dijck*, merkt op dat de commissie tijdens het werkbezoek aan het College voor de Rechten van de Mens, waarop iedereen was uitgenodigd, heel veel informatie uit de eerste hand heeft gekregen.

1.7. Tussenkost van Katrien Partyka

Katrien Partyka noemt het voorliggende ontwerp van decreet uitermate belangrijk. Ze dankt iedereen die eraan heeft meegewerkt. Ze bedankt ook de tegenstanders van het ontwerp van decreet want zij hebben op hun manier bijgedragen aan het verbeteren van de tekst en het alert houden van de opstellers ervan.

Ze wijst op de gedeelde bezorgdheid over de samenwerking tussen het federale en het gewestelijke niveau. Nu zal het VMRI bevoegd zijn voor het bestrijden van discriminatie op Vlaams grondgebied. Het FIRM heeft al aangegeven dat het zich voorbereidt op die samenwerking.

Katrien Partyka merkt op dat het VMRI geen keuze tegen Unia is maar een positieve keuze om de Vlaamse bevoegdheden ten volle in te vullen. De ambitie kan niet groot genoeg zijn. Bij Unia zijn er 10.000 meldingen over discriminatie en haatspraak toegekomen en 3500 daarvan gingen over Vlaamse bevoegdheden. Niet alleen het aantal moet zorgen baren maar ook de stijging met meer dan 50 procent de afgelopen vijf jaar. Daarom is het meer dan ooit nodig om discriminatie en racisme te bestrijden. Hopelijk heeft Filip Dewinter gelijk dat dit sterker zal werken vanuit het Vlaamse instituut.

De geschillenkamer zal geen afbreuk doen aan de werking van het VMRI. Het ontwerp van decreet biedt de mogelijkheid om recht te doen aan slachtoffers. Recht doen is iets anders dan naar een rechtbank stappen. De spreker is een believer van de niet-juridische aanpak en gelooft sterk in bemiddeling, die een groter verschil kan maken dan de huidige aanpak. Dit ziet men trouwens ook in andere domeinen in de samenleving, zoals de bestuurlijke handhaving. De samenleving heeft meer baat bij bemiddelingen dan bij een optreden voor de rechtbank, dat niet altijd het doel dient dat men wil bereiken. De academici die op de hoorzitting aanwezig waren, hebben zich duidelijk uitgesproken voor dat systeem. Dat is ook naar voren gekomen uit de evaluatie van het Gelijkekansendecreet.

Positief aan het ontwerp van decreet is dat de scope ervan heel breed gaat. Het VMRI krijgt een breed mandaat tot bescherming van alle mensenrechten binnen de Vlaamse bevoegdheden. Artikel 3 strekt ertoe om alle fundamentele rechten en vrijheden, die gemeenzaam aan de Verlichting worden toegeschreven maar ook beschreven zijn in de Grondwet en de internationale verdragen waar België partij van is, te beschermen. De bevoegdheden van het instituut gaan over het stimuleren van de bewustwording en de bescherming van mensenrechten. Educatie en vorming zijn minstens even belangrijk als het behandelen van klachten.

Het instituut zal onafhankelijk zijn. De adviezen en aanbevelingen van het VMRI zullen niet alleen op aanvraag maar ook op eigen initiatief kunnen worden uitgebracht. Het lijkt dan ook niet meer dan logisch dat de Vlaamse overheid zelf zijn regelgeving voorlegt aan het VMRI.

Wat betreft de meldingen ligt de lat zeer hoog. Minimaal moet het gaan over 3500 meldingen die nu bij Unia zijn ingediend over de Vlaamse bevoegdheden. Het VMRI moet op de grootst mogelijke manier toegankelijk en laagdrempelig zijn. In de 300

Vlaamse gemeenten kunnen 300 meldpunten ontstaan, waarbij de lokale besturen een rol moeten kunnen spelen.

Het VMRI moet een melder indien nodig doorverwijzen naar een bevoegde instelling of instantie en moet de melder hierin bijstaan. Men moet daar een standaardpraktijk van maken.

Het VMRI gaat eerst en vooral over bemiddeling. Die bemiddeling kan conflictsituaties snel en laagdrempelig tot een oplossing brengen. Dit zal zowel voor de dader als voor het slachtoffer zorgen voor meer rechtvaardigheid en uitspraken op korte termijn. Het feit om gehoord te worden, zal voor de slachtoffers minstens zo belangrijk zijn als het feit dat de uitspraak al dan niet juridisch is of via bemiddeling of een geschillenkamer tot stand komt. In Nederland speelt het openbaar maken van de besluiten van de geschillenkamer een belangrijke rol. Bemiddeling is allerm minst vrijblijvend. De manier waarop de politiek daarmee zal omgaan is belangrijk.

Het werken met een geschillenkamer is een goede zaak. Het is laagdrempelig en duidelijk. Men zal een specialisatie kunnen opbouwen en meer recht doen aan de slachtoffers. Men mag dat niet bij voorbaat afschilderen als een vermindering van bescherming tegen discriminatoire handelingen. Men is het aan de slachtoffers verplicht om daar niet denigrerend over te doen. De spreker hoopt dat men na de behandeling van het ontwerp van decreet daarover op één lijn kan staan voor het welzijn van de slachtoffers. De weg naar de rechtbank is voor het VMRI niet helemaal afgesloten. Het VMRI zal op basis van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek naar de rechtbank kunnen stappen als het over collectief belang gaat. Mensenrechteninstellingen kunnen altijd naar de rechter stappen als het gaat om een vordering van collectief belang.

Wat betreft de onderzoeksbevoegdheden van het VMRI geeft de spreker toe dat men wat dat betreft in Nederland verder gaat. Desalniettemin is het van belang dat het VMRI over voldoende slagkracht beschikt, dat het personen kan horen en informatie en documentatie kan inwinnen en ook ter plaatse kan gaan om de nodige vaststellingen te doen.

Sinds de intentie is geformuleerd om uit Unia te stappen, werden terecht vragen gesteld over de specifieke situatie in Brussel. Wat met slachtoffers van discriminatie op het grondgebied van Brussel? Dat is niet altijd even haarfijn gescheiden, zoals dat gaat in een federale staat. In het ontwerp van decreet is er voldoende aandacht voor de specifieke Brusselse situatie. Het ontwerp van decreet biedt een expliciete waarborg voor burgers die wonen op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. De raad van bestuur zal een lid uit Brussel tellen en het VMRI zal in Brussel gevestigd zijn. Ook op het Brusselse grondgebied zal discriminatie kunnen worden bestreden wanneer het gaat over de Vlaamse bevoegdheden.

Katrien Partyka besluit dat haar fractie het ontwerp van decreet zal goedkeuren.

1.8. Tussenkomen van Kris Van Dijck

Kris Van Dijck reageert op de toonzetting van sommige commissieleden dat alles op een drafje zou worden afgehandeld. De voorbereiding van het ontwerp van decreet, waarvoor hij zijn dank uitspreekt aan administratie, kabinet, professoren en iedereen op het terrein die eraan heeft meegewerkt, was een hele opdracht waar ernstig aan gewerkt is. De minister is in de commissie vaak bevraagd over de stand van zaken met betrekking tot de uitstap uit Unia. De commissie had de kans om heel wat expertise op te doen in het kader van de afgelegde bezoeken aan de mensenrechteninstellingen in Nederland (Utrecht) en Denemarken (Kopenhagen). Informatievergaring door parlementsleden gebeurt daarenboven niet alleen tijdens hoorzittingen. Men heeft alle kansen om zelf informatie in te winnen. Eenieder

beschikt over de nodige informatie om zijn oordeel in deze commissie en later in de plenaire vergadering kenbaar te maken.

De spreker richt zich tot Filip Dewinter, zeggende dat de Vlaamse Beweging een beweging was en is die tegen discriminatie ageerde, die opkwam voor volkeren en mensenrechten. Het opkomen tegen discriminatie in welke vorm dan ook behoort tot het DNA van het Vlaamse volksnationalisme.

Kris Van Dijck zegt trots te zijn dat de Vlaamse overheid tot een instituut wil komen om de mensenrechten vanuit haar bevoegdheden te bewaken. Het VMRI heeft de opdracht om informatie te verstrekken maar heel belangrijk zijn ook de bemiddeling en de geschillenkamer. Daarvoor is het nodig om neutraal te functioneren. Het VMRI is geen belangenbehartiger. Er zijn tal van organisaties die die rol opnemen. Degene die veroordeeld wordt door het VMRI moet dit kunnen percipiëren als zijnde een veroordeling door een onafhankelijk, neutraal orgaan. Wanneer men erin zal slagen om een instelling te hebben die zich op een neutrale en professionele manier inzet, zal dat wel degelijk een gewicht hebben bij een veroordeling.

Een instelling als het VMRI kan zelf naar de rechtbank stappen, zoals dat in het Gerechtelijk Wetboek voorzien is. In de memorie van toelichting staat echter heel duidelijk dat men dat niet verstandig acht. Wanneer het VMRI zelf in rechte zou optreden, kan er spanning ontstaan vanwege het gegeven dat het instituut zelf niet-bindende uitspraken kan doen.

Wat betreft de samenwerking met andere instellingen, was de spreker positief verast door het standpunt dat tijdens de hoorzitting werd ingenomen door het FIRM. Dat instituut erkende duidelijk dat het zal waken over de federale bevoegdheden en het VMRI over de Vlaamse bevoegdheden. Samen zorgt men ervoor dat de rechten van eenieder verdedigd worden. Het FIRM wil daarom een bondgenoot zijn door nauw samen te werken en men wil ook de krachten bundelen om naar een A-status te evolueren.

2. Antwoorden van minister Bart Somers

Minister *Bart Somers* hecht veel waarde aan het ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut. Dat moet mee waken over het beschermen en respecteren van de fundamentele mensenrechten in Vlaanderen.

De minister is verbaasd dat tijdens de toelichting en de bespreking van het ontwerp van decreet twee van de drie oppositiepartijen van de linkerzijde afwezig zijn. Hetzelfde zag men op het werkbezoek naar Nederland waarop de drie linkse oppositiepartijen afwezig waren. Ze komen hun verhaal vertellen en hebben daarna blijkbaar belangrijkere dingen te doen. De minister vindt dat stuitend. Het stoort hem bovendien dat democratische partijen samen met communisten amendementen indienen over mensenrechten, gelet op het 'onberispelijke' parcours van communisten op het vlak van het respecteren van mensenrechten en hoe zij fundamenteel-ideologisch staan ten opzichte van mensenrechten, een positie die volgens hem niet erg veel verschilt van die van het Vlaams Belang.

Sommige oppositieleiden stellen het voor alsof men met Unia momenteel in een walhallasituatie zit op het vlak van de bescherming van de mensenrechten en dat het bijgevolg onzinnig is om de situatie trachten te verbeteren. De minister wijst erop dat België vandaag een van de weinige westerse landen is die niet over een A-status beschikt. Onderzoek heeft uitgewezen dat de rechters vandaag het Gelijkekansendecreet foutief toepassen. Men kent de regelgeving onvoldoende omdat er te weinig zaken voor de rechtbank komen. Wanneer men toch naar de rechter stapt, zijn de slaagkansen heel laag. Unia heeft vandaag geen enkele onderzoeksbevoegdheid. Er zijn bij Unia geen meldingen van schendingen van

mensenrechten mogelijk, laat staan dat men ze zou behandelen, want Unia is niet bevoegd voor alle mensenrechtenschendingen.

Als iemand een dossier heeft dat gerechtelijk wordt behandeld, kan Unia die persoon niet vertegenwoordigen. De advocaten en gerechtskosten zijn voor eigen rekening. De minister spreekt van een hypocriet debat omdat men wil doen uitschijnen dat er vandaag een grote toegang is tot de rechter met ondersteuning van Unia. Elke rechtspersoon die de bescherming beoogt van mensenrechten kan gebruikmaken van het collectief vorderingsrecht op basis van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek. Maar er is inderdaad een contradictie. Wanneer men zelf geschillenkamer is en objectief wil oordelen, is het niet eenvoudig om tegelijk de rol op te nemen van bijstand leveren en zelf naar de rechter gaan in een collectief vorderingsrecht. Het zal de wijsheid zijn van het onafhankelijk orgaan om te oordelen hoe het daarmee omgaat en of het er al dan niet van gebruikmaakt, maar het spanningsveld is terecht in de rechtsleer en ook in de memorie van toelichting aangetoond.

Vandaag zijn er lange wachttijden voor de rechter, soms tot tien jaar. Met het VMRI en de geschillenkamer zullen de mensen in enkele maanden tijd een uitspraak hebben, wat voor de klager vaak het belangrijkste is, namelijk het morele gelijk krijgen en van een onafhankelijke instantie te horen krijgen dat zijn rechten geschonden zijn en dat zijn woede terecht is. Hetzelfde geldt voor de vermeende dader, die vaak ook recht in zijn schoenen staat en misschien ten onrechte wordt geïndiceerd. Ook voor die burgers is het belangrijk om op relatief korte termijn een uitspraak te krijgen. Daar zit de grote winst met het VMRI. De huidige situatie is totaal onaanvaardbaar.

Een procedure voor de rechtbank is bovendien verschrikkelijk duur. Dankzij het VMRI komt er een laagdrempelige en kosteloze procedure waarbij iedereen zijn recht kan krijgen op een heel eenvoudige wijze. Volgens de communisten hebben de drie professoren, die al jarenlang in Vlaanderen en internationaal gekend zijn als autoriteit op het gebied van mensenrechten, geen enkele objectiviteit. Deze professoren gaan hun autoriteit niet op het spel zetten voor een advies over een mensenrechteninstituut. Die drie autoriteiten hebben erop gewezen dat deze samenleving en het mensenrechtenlandschap vandaag al complex zijn. Vandaag zijn er ook al vier spelers: Unia, de Genderkamer, het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en het FIRM. Waar moet iemand van de regenbooggemeenschap naartoe indien hij gediscrimineerd wordt? Voor zijn gender naar de Genderkamer of voor zijn geaardheid naar Unia? Waar moet iemand die geïntimideerd wordt in het onderwijs naartoe: naar Unia of de Genderkamer? Moet de hoofddoekdiscussie in Unia, de Genderkamer of het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen behandeld worden? Vandaag zijn er geen samenwerkingsakkoorden. Er is niets. Nu wordt de decretale verplichting ingeschreven om de burger door te verwijzen en waar mogelijk zelf meldingen over te dragen, wat een grote stap vooruit betekent. De minister wil het beeld doorprikken dat vandaag alles goed gaat.

Hij noemt zich een overtuigd federalist en het gaat tegen de grondgedachte van het federalisme in dat deelstaten geen eigen mensenrechten- en gelijkekanseninstituut hebben. Zoals uit de hoorzitting is gebleken, hebben de deelstaten in het overgrote deel van de federale landen een eigen gelijkekansen- en mensenrechteninstelling. Hoe kan men zichzelf als deelstaat respecteren als men zelf niet de eigen mensenrechten en gelijke kansen ernstig neemt? In belangrijke federale landen is mensenrechtenbescherming zelfs begonnen in de deelstaten, zoals in de Verenigde Staten. België is daarin een uitzondering. Het is dus hoog tijd, ook vanuit de Vlaamse autonomiegedachte, om een eigen instelling uit te bouwen.

Via die eigen instelling kan men werken aan een eigen Vlaamse mensenrechtencultuur, wordt het debat over mensenrechten een inherent Vlaams debat, gevoerd vanuit het Vlaamse perspectief, vanuit de Vlaamse kijk daarop, ingebed in een

internationale context. Dat kan alleen maar versterkend werken. Vanuit dat perspectief begrijpt de minister op geen enkele manier dat men na de hoorzittingen niet inziet dat de huidige situatie verbeterd moet worden en dat men met het VMRI een stap vooruit zet.

Internationale rechtsvergelijkingen over mensenrechten- en gelijkekansenbescherming nemen allemaal het Nederlandse, Deense en Oostenrijkse model van quasi-jurisdictionele bescherming, met een kamer die gezagsoordelen velt, als model. Het ontwerp van decreet schrijft zich in die Europese traditie in. De minister wil niet afglijden naar het Angelsaksische rechtssysteem, waarin alles wordt gejuridiseerd. Niet alles kan worden opgelost in een rechtbank. In een model waarin men voor alles naar de rechtbank kan stappen, creëert men een samenleving waarin men zich tot over de oren moet verzekeren en waarin niemand nog durft bewegen. De minister wil bij de continentale traditie blijven, waarbij men aanvaardt dat een ombudsman of een geschillenkamer via quasi-jurisdictionele rechtspraak optreedt en soft law een plaats heeft, net zoals rechtsleer.

De minister komt tot de opmerkingen van de commissieleden, te beginnen met de opmerking van Nadia Sminate over bemiddeling en het risico dat mensen niet in beroep kunnen gaan. In de memorie van toelichting staat heel duidelijk uitgelegd dat de verjaringstermijnen van de andere procedures moeten worden meegedeeld zodat mensen hun kans op een proces niet laten verloren gaan omdat ze ervoor kiezen om eerst via het VMRI te werken. De minister vindt wel dat de termijnen die in het Gelijkekansendecreet staan, eens ernstig moeten worden herbekeken.

Wat betreft laagdrempeligheid is de minister in overleg met zijn federale collega's. Hij huldigt het 'no wrong doorprincipe'. Waar de burger ook terecht komt, hij moet worden verder geholpen en desnoods worden doorverwezen naar de juiste plek. Hoewel professor Vrieling zegt dat er al heel veel wordt doorverwezen zonder protocol of samenwerkingsakkoord, is het volgens de minister toch goed om dit te verankeren in een samenwerkingsakkoord. Men is op elkaar aangewezen want ook het FIRM heeft het VMRI nodig om een A-status te krijgen. De minister steekt de hand uit en wil daar eindelijk werk van maken.

Ten aanzien van Filip Dewinter zegt de minister dat het VMRI niet bevoegd zal zijn om uitspraken te doen over de migratiewetgeving, een federale aangelegenheid, maar wel over de Vlaming met een handicap, de oudere Vlaming of over genderkwesties. Die mensen beschermen tegen discriminatie is een fundamentele opdracht van de Vlaamse overheid. De vraag is hoe men dat het best doet. Volgens Filip Dewinter is dat louter een taak voor de rechtbank. Vandaag bestaan er echter nog andere kanalen om mensen die in conflict liggen met elkaar te verzoenen. De minister vindt bemiddelen een zeer belangrijke taak. De andere mogelijkheid is de geschillenkamer die aanleiding geeft tot een gezaghebbende uitspraak. Hij verwijst naar andere dergelijke kamers, zoals bij de Gegevensbeschermingsautoriteit in het kader van de privacywetgeving. Dat zijn belangrijke instituten in een democratische rechtsstaat.

Filip Dewinter vroeg waarom men het VMRI opricht. Is dat om een A-status te krijgen? Volgens de minister doet men dat omdat men er zelf in gelooft. Hij heeft daar geen enkel internationaal verdrag voor nodig, het is zijn politieke overtuiging dat het heel belangrijk is in een democratische rechtsstaat, dat wanneer mensen gediscrimineerd worden, ze worden geholpen en beschermd. De overheid moet zorgen dat die discriminatie wordt weggenomen. Het is een fundamentele opdracht voor een zichzelf respecterende Vlaamse samenleving die vanuit haar eigen geschiedenis weet wat het betekent om gediscrimineerd te worden en net daarom een sterke empathie zou moeten hebben voor iedereen die het slachtoffer is van discriminatie en onrechtmatige achteruitstelling, ongeacht of het is op basis van gender, handicap of leeftijd.

Bovendien is er het internationaal recht. De opvatting van Filip Dewinter is blijkbaar dat mensenrechten afgebakend worden door de soevereiniteit van de natie en dat het de natie zelf is die bepaalt welke mensenrechten ze al dan niet respecteert. Daardoor stapt men in een relativiteitsbenadering van de mensenrechten. De overtuiging van de minister is fundamenteel anders, namelijk dat mensenrechten internationaalrechtelijk beschermd zijn en zwaarder kunnen wegen dan de soevereiniteit van een natie.

Dat inzicht is ontstaan na WO II, toen men heeft ingezien dat mensen, waar ook ter wereld ze leven, onvervreembare rechten hebben die men moet beschermen. Het gaat om rechten die moeten verhinderen dat figuren zoals een Assad mensen martelen omdat hij in eigen land vindt dat martelen wel moet kunnen.

Gelukkig zijn er in dit land geen extreme of grootschalige schendingen van mensenrechten. Maar een schending kan in het persoonlijke leven van iemand zeer dramatisch zijn en die mensen mag men niet in de steek laten. Stel dat een hele samenleving zou zeggen dat homoseksualiteit een modeverschijnsel is waaraan men niet moet meedoen, dan is het heel belangrijk dat er internationale rechtsregels zijn die zeggen dat die staat zich vergist en dat men dat individu toch gaat beschermen. Dat is de filosofie waar de minister maar ook de samenleving en de rechtsstaat achterstaan. Het is niet alleen een ideologische overtuiging maar er is ook een rechtsstatelijk element, het is ook positief recht. België heeft die verdragen ondertekend, is er mee ingestapt. De richtlijnen van de Europese Unie zeggen dat Vlaanderen een gelijkemansinstituut moet hebben, dat perfect kan worden gecombineerd met een mensenrechteninstituut. De Principes van Parijs zijn door dit land goedgekeurd in 1993 bij de Verenigde Naties. De Vlaamse overheid en het Vlaams Parlement hebben tot nu toe niet beslist om uit die internationale rechtsorde te stappen en bijgevolg zijn de minister en het parlement daaraan gebonden. Het is dus zowel positiefrechtelijk als principieel heel belangrijk dat er internationale verdragen zijn die de mensenrechten beschermen.

De minister stelt dat dit een fundamenteel andere kijk op mensenrechten is. Op dat vlak zitten extreemlinks en extreemrechts dicht bij elkaar. Voor extreemlinks zijn mensenrechten klassegebonden, voor Filip Dewinter zijn ze verbonden aan de natie, maar voor de minister zijn ze gebonden aan het individu en gelden ze internationaal.

Een Vlaams mensenrechteninstituut moet mensenrechten verdedigen maar mag geen partij in het geding zijn. Wanneer het geding nog bezig is en twee partijen elkaar ontmoeten, dan heeft de rechter nog niet gesproken en is er nog geen uitspraak over wie er gelijk heeft. Het mensenrechteninstituut moet niet een vermeende dader maar wel discriminatie bestrijden. Dus moet het neutraal zijn tegenover partijen maar niet neutraal tegenover mensenrechten en discriminatie. Daarin is het mensenrechteninstituut net geëngageerd want daarvoor is het opgericht. Men mag de rol van rechter en partij niet vermengen, dat is een fundamenteel rechtsbeginsel van de rechtsorde.

De minister begrijpt de kritiek van de oppositie over de neutraliteit dan ook niet. Aan een quasi-jurisdictioneel orgaan vragen dat het niet neutraal is, staat haaks op alle grondbeginselen van een democratische rechtsorde. Dan is dat orgaan vooringenomen want het heeft al op voorhand partij gekozen en kan niet meer objectief oordelen over de zaak. De minister noemt dit onaanvaardbaar en verzet zich daar ten stelligste tegen. Daarmee ondergraaft men immers niet alleen de legitimiteit van dat orgaan maar organiseert men de vooringenomenheid. Hij vindt het een ondraaglijke gedachte dat men zoiets in een democratisch rechtssysteem zou introduceren.

De minister wil de mythe van de laagdrempeligheid van Unia doorbreken. Unia heeft vijf regionale contactpunten, die niet permanent bemand zijn. Men kan er niet

zomaar langsgaan maar men moet een afspraak maken. Als men naar de praktijk kijkt, dan ziet men dat de laagdrempeligheid heel weinig betekent. De minister heeft dan liever een systeem waarin men laagdrempelig kan bellen, mailen, whatsappen of wat dan ook. Het middenveld en de lokale besturen zullen hun verantwoordelijkheid nemen en doorverwijzen naar het VMRI wanneer er bij hen een vermeend slachtoffer aanklopt. De minister wil de lokale besturen mobiliseren om hun rol op te nemen. Niemand in Vlaanderen weet waar de lokale contactpunten van Unia gelegen zijn. Het is dus veel belangrijker dat het middenveld en de lokale besturen hun verantwoordelijkheid opnemen als ze mensen met klachten ontmoeten.

Kurt De Loor merkte op dat sommige mensen hun klachten niet op papier kunnen zetten. Dat klopt volgens de minister, maar er wordt decretaal bepaald dat het VMRI de mensen moet helpen om hun klacht op papier te zetten als ze het zelf niet kunnen.

Volgens Celia Groothedde zou met dit ontwerp van decreet het standstillprincipe worden doorbroken. De minister ontkent dit resoluut. Hij verwijst naar de tussenkomst van de professoren tijdens de hoorzitting over hun interpretatie van het advies van de Raad van State. Ze waren bijzonder tevreden dat het advies zo positief was. Ook over de specifieke vraag van de standstill was de Raad van State heel duidelijk, namelijk dat er zich daar geen probleem stelt. Als men vandaag alle mensenrechten beschermt en laagdrempeligheid inbouwt, hoe kan de standstill dan doorbroken zijn, aldus professor Vrieling tijdens de hoorzitting.

De minister vindt het choquerend dat sommige fracties het in tijden van crisis een schande noemen dat men met het VMRI 3,5 miljoen euro extra aan mensenrechten uitgeeft. Hij is er integendeel trots op dat Vlaanderen 3,5 miljoen euro meer investeert in de bescherming van mensenrechten. Als men in Nederland zou horen dat de linkerzijde in Vlaanderen niet aanwezig is op hoorzittingen over mensenrechten, niet aanwezig is op een bezoek aan het mensenrechteninstituut in Nederland en niet aanwezig is bij de bespreking van het ontwerp van decreet, en tegelijk protesteert dat men 3,5 miljoen extra uitgeeft aan de bescherming van mensenrechten, wat zou men daarvan dan vinden? De minister vindt dat onbegrijpelijk. Hij neemt er akte van dat Groen protesteert dat men 3,5 miljoen euro meer uitgeeft aan de bescherming van mensenrechten, terwijl een van de positieve effecten van een regionaal mensenrechteninstituut is dat er dan meer geld, middelen en aandacht worden geïnvesteerd in het beschermen van mensenrechten. Uit vergelijkend onderzoek blijkt dat in alle landen het geval te zijn en de professoren hebben dat letterlijk bevestigd. De minister volgt de professoren. Als men het zelf doet, doet men het hopelijk beter.

Volgens Jos D'Haese was het FIRM niet tevreden over de oprichting van het VMRI, maar de minister haalt aan wat het FIRM in de hoorzitting heeft gezegd, namelijk dat de bescherming van de mensenrechten inzake de Vlaamse deelstaatsmateries er in elk geval op vooruitgaat en dat dat hoe dan ook positief is. Gaat het over instellingen of over het beschermen van mensen? Zijn instellingen of organisaties belangrijk of zijn de mensen belangrijk? Voor de minister zijn de mensen belangrijk.

Volgens Kurt De Loor zou met het VMRI een van de zeventig punten van het vroegere Vlaams Blok worden gerealiseerd. De minister wist niet dat het VMRI oprichten een dwingende vraag was van de Vlaams Belangfractie. Hij heeft het 'enthousiasme' van Filip Dewinter gezien en denkt dus niet dat men het Vlaams Belang daar enig plezier mee doet.

De minister bevestigt de stelling van Katrien Partyka dat het hier gaat over een positieve keuze voor de mensenrechten. Het Vlaams Parlement is de emanatie van een emancipatiebeweging en ontstaan uit de strijd tegen discriminatie van Vlamingen. Als men in dit parlement kan overgaan tot het oprichten van een Vlaams mensenrechteninstituut, brengt men een eresaluut aan al degenen die gevochten hebben

om het Vlaams Parlement tot stand te laten komen. Vlaanderen zou moeten excelleren op het vlak van mensenrechten. Men ziet trouwens in heel veel deelstaten, zoals Schotland, Catalonië of Baskenland, heel sterke mensenrechten- en gelijkheidsinstellingen, juist vanuit die filosofie dat mensenrechten belangrijk zijn, zeker voor volkeren die een emancipatiestrijd hebben moeten leveren. Vlaanderen kan daarvoor een breed draagvlak bieden. De christendemocratie, het liberalisme, de sociaaldemocratie, het democratische Vlaams-nationalisme en Groen zouden elkaar moeten vinden in dat Vlaams Mensenrechteninstituut.

Minister Somers sluit af met de bedenking dat het VMRI een echt antwoord biedt op de zoektocht naar hoe men in Vlaanderen de mensenrechten en de gelijke kansen beter kan beschermen. Men richt daarvoor een instituut op dat niet de weef fouten heeft uit het verleden, dat objectief en neutraal aan de kant staat van de mensenrechten, dat strijdt tegen discriminatie maar dat niet een vermeende dader of een vermeend slachtoffer in een activistische benadering op voorhand labelt als dader of als slachtoffer. Het zoekt daarentegen naar bemiddeling, promoot mensenrechten, beschermt en doet objectief een gezaghebbende uitspraak wanneer er een klacht is. De minister is vanuit zijn eigen overtuiging heel blij dat Vlaanderen dit kan realiseren.

3. Replieken van de commissieleden en aanvullende antwoorden van de minister

3.1. Tussenkomen van Filip Dewinter

Filip Dewinter houdt van het ideologische debat, dat in het Vlaams Parlement helaas veel te weinig wordt gevoerd. De minister hoeft zich volgens hem niet te verwonderen over de afwezigheid van de linkse partijen want hij geniet hun vertrouwen, met uitzondering van een paar kleine detailopmerkingen. Zij geven de minister carte blanche. Daarom is het niet nodig om oppositie te voeren want de minister vertegenwoordigt immers de ideeën van de linkerkant ter zake. Hij noemt de minister een grootmeester in de tempel van de mensenrechten.

De spreker merkt op dat hij niet tegen de mensenrechten is. Hoe kan men daar tegen zijn? In 1975 waren er twintig tot dertig mensenrechten terwijl dat er vandaag driehonderd zijn. De minister heeft een neoliberale visie op mensenrechten waarbij hij het individualisme naar voren schuift, niet de collectiviteit van de groep en het feit dat mensenrechten ook deels gekoppeld zijn aan cultuur, identiteit, beschaving en soms aan religie en de interpretatie daarvan. Dat verschilt naargelang de omstandigheden en dat moet men aanvaarden.

Wel vindt het parlementslid dat de westerse cultuur superieur is aan andere culturen. Mensenrechten zoals gelijkheid tussen man en vrouw, de vrije meningsuiting en de scheiding tussen kerk en staat zijn hier evident voor de westerse cultuur maar niet in andere culturen. Het parlementslid verwijst naar de Caïroverklaring omtrent de mensenrechten. 45 islamitische landen hebben daarmee een eigen mensenrechtenverdrag. 1,9 miljard mensen onderschrijven de mensenrechten niet omdat ze moslim zijn, omdat ze theocraten zijn, omdat ze van mening zijn dat de sharia geldt en men zich ondergeschikt moet maken aan de wil van Allah. Dus mag er daar een beperking zijn van de vrijheid van meningsuiting en van de vrijheid van religie. Uiteraard mag dat niet worden getolereerd maar toch zijn er in België 770.000 moslims die hun middelvinger opsteken naar het VMRI en zeggen dat ze trouw zijn aan hun religie en hun mensenrechtenverklaring, de Verklaring van Caïro.

Men mag niet naïef zijn, aldus Filip Dewinter. Aan welk loket moet pakweg een inwoner van Malawi, Tsjaad of Kameroen deze rechten opeisen? Dit wijst aan hoe relatief het hoogdravende pleidooi van universele mensenrechten is, die door iedereen moeten worden gerespecteerd. Volgens het parlementslid moet men enige

bescheidenheid hebben. Daarom denkt hij dat de soevereiniteit van de natie, de beschaving, de cultuur en de eigen identiteit voor een deel bepalend zijn voor de interpretatie die mensen geven aan een recht. De minister erkent dat niet als liberaal omdat hij het individualisme naar voren schuift. Zelf vindt hij de identiteit van de natie cultuur- en beschavingsgebonden, met waarden en normen die men moet respecteren. Die zijn anders op enkele duizenden kilometer van hier en zelfs anders voor 770.000 mensen die hier leven. Hoe zal de minister die mensen betrekken bij het Mensenrechteninstituut en hen verplichten om die mensenrechten ook in de praktijk toe te passen?

Het baart Filip Dewinter wat zorgen dat de minister graag en veel verwijst naar Nederland. Sam Van Rooy is meegegaan op werkbezoek naar Nederland aan het College voor de Rechten van de Mens maar het Vlaams Belang is ook eens gaan luisteren naar de oppositie die minder enthousiast is over dat college. De man die de tweede grootste partij van Nederland vertegenwoordigt, Geert Wilders, heeft al een paar keer af te rekenen gehad met het College voor de Rechten van de Mens, toen hij zijn uitspraak deed over "minder, minder, minder Marokkanen", hoewel dat volgens hem een legitieme uitspraak is die perfect kadert binnen de parlementaire democratie en de vrijheid van meningsuiting. Het college heeft die uitspraak pure discriminatie genoemd en de regering van Nederland opgeroepen om er zich uitdrukkelijk van te distantiëren. Er zijn in Nederland 344 meldpunten waar op last van het College voor de Rechten van de Mens voorgedrukte formulieren van aangifte lagen om een rechtszaak tegen Geert Wilders mogelijk te maken. Dat voorbeeld baart de spreker zorgen voor wat de praktijk in Vlaanderen zou kunnen zijn. Hij kan niet uitsluiten dat uitspraken zoals die van Geert Wilders ook door hem en leden van zijn partij zouden kunnen worden gedaan en dan zit men in de situatie die men in Nederland kent, waar het College voor de Rechten van de Mens het verlengstuk is van de opengrenzenlobby, de multicullobby die zich keert tegen alles wat met identiteit, culturele eigenheid enzovoort te maken heeft en de mensenrechteninstellingen gebruikt om een politieke agenda door te drukken.

Na de ervaringen met het CGKR en Unia, staat Filip Dewinter niet te juichen om de rechtsopvolger in Vlaanderen binnen te halen. Niets in het ontwerp van decreet laat hem vermoeden dat het anders zal zijn: niet de benoeming van de raad van bestuur, niet de bevoegdheden van de geschillencommissie enzovoort. Hij is een groot tegenstander van de juristocratie, van het feit dat de gerechtelijke macht het op den duur overneemt van de wetgevende macht. Dat is steeds meer het geval, precies door de oprichting van dergelijke instellingen, die men niet eens onder controle heeft en die een soort van soft law, een parallelle wetgeving creëren die op zijn beurt een jurisprudentie creëert die door de rechtbanken gebruikt wordt. De geschillenkamer zal adviserend zijn, maar welke rechtbank zal onder druk van media, politiek enzovoort ingaan tegen een oordeel van het VMRI? Welke rechter zal in zijn onafhankelijk oordeel het advies van het VMRI naast zich neerleggen en doen wat hij denkt te moeten doen als rechter op basis van de wetten en decreten? Met veel politiek benoemde rechters in dit land – in Nederland gebeurt de benoeming van rechters enigszins anders – kan dat een erg problematisch gegeven zijn. Dat alles doet hem besluiten om zich te hoeden voor dergelijke instellingen.

Ten slotte is Filip Dewinter het volkomen eens met de minister dat men moet proberen te remediëren aan de discriminatie vanwege gender, handicap en leeftijd maar dat is volgens hem de taak van de volksvertegenwoordigers. De politici geven zichzelf een brevet van onbekwaamheid door nog een instituut op te richten. Er zijn op de duur zoveel instanties naast de rechtbank en naast de wetgevende en uitvoerende macht dat er een parallelle jurisprudentie ontstaat waar men geen vat meer op heeft. Als democraat en volksvertegenwoordiger baart dat hem zorgen, samen met heel wat dissidente stemmen in Vlaanderen. Het leidt ook tot de afwijzing van de staat door mensen die geen vertrouwen meer hebben in de overheid.

De *commissievoorzitter* wijst erop dat Sam Van Rooy tijdens het werkbezoek aan Nederland de bekommernis die Filip Dewinter nu uit over het College van de Rechten van de Mens, daar ook heeft ter sprake gebracht. Men heeft toen gezegd dat men in het geval van Geert Wilders inderdaad kort door de bocht is gegaan en zoiets niet meer zou mogen doen.

Sam Van Rooy nuanceert omdat niet iedereen binnen het instituut daarover op dezelfde lijn zit. Hij is blij dat Filip Dewinter die bezorgdheid nog eens op tafel heeft gelegd.

3.2. Tussenkomsst van Celia Groothedde

Celia Groothedde vindt het spijtig dat er op de persoon wordt gespeeld in verband met de afwezigheden, zeker ten aanzien van commissieleden die de zaak toegewijd zijn maar door revalidatie afwezig zijn. Zij neemt daar als mens aanstoot aan. Er is nu iemand van de regering ziek en dat heeft ook gevolgen voor de parlementaire werking, maar zelf opent zij geen dergelijke aanvallen.

De Groenfractie heeft over de uitstap uit Unia gezegd dat dat een bijzonder slecht idee was om inhoudelijke redenen. Men was er lang van overtuigd dat de A-status haalbaar was, maar internationale organen hebben aangegeven dat dit onmogelijk is. Dat werd ook door het middenveld aangegeven op de hoorzitting, waar de minister overigens ook niet op aanwezig was. Als men de huidige mogelijkheden rond mensenrechten had verbreed en er op een zinnige manier meer dan 3 miljoen euro extra zou gaan naar de strijd tegen discriminatie, dan zou de Groenfractie misschien zeggen dat het een goede beslissing zou zijn. Men moet niet doen alsof er een gelijk speelveld is. Het is niet zo dat iemand die in een situatie van discriminatie verkeert over het algemeen gelijkstaat met de instantie die discrimineert, zoals een immo- of interimkantoor. Slachtofferbescherming is wel degelijk belangrijk volgens het verenigd middenveld.

Celia Groothedde blijft erbij dat een uitstap uit Unia een slechte en dure beslissing is voor minder bescherming waarbij het moeilijker wordt voor de mensen om de juiste weg te vinden. Het is vreemd dat wordt nagept naar een instituut dat juist vanwege extreemrechts zo vaak onder vuur heeft gelegen en zich heel vaak urenlang heeft moeten verdedigen omdat het opkwam voor slachtoffers van discriminatie en door de jaren heen veel vertrouwen heeft opgebouwd.

De minister heeft het steeds over de professoren Sottiaux, Cloots en Vrieling maar er zijn nog andere professoren met meningen. Een aantal commissieleden van de meerderheid denken wellicht oprecht dat ze de mensenrechten met het VMRI zullen versterken. De oppositie heeft de plicht om wetgevend werk kritisch tegen het licht te houden. Na de zeer felle tussenkomsst van de uitvoerende macht is de spreker nog steeds heel bezorgd over de versnippering en de vraag of slachtoffers hun weg zullen vinden en extra ondersteund zullen worden. Neutraliteit ten opzichte van mensen die mogelijk discrimineren, is allemaal goed en wel, maar iemand die gediscrimineerd wordt, zit in een fundamenteel onevenwichtige situatie, anders zou discriminatie over het algemeen niet bestaan.

De spreker is van oordeel dat er een eenheidsloket moet komen, zeker voor een nieuwe instantie die nog geen vertrouwen heeft kunnen opbouwen. Ze hoopt dat de minister haar op termijn volledig zal kunnen geruststellen, maar met wat vandaag op tafel ligt, zonder samenwerkingsakkoorden en zonder een werkend eenheidsloket, is ze niet gerustgesteld, net zoals een groot deel van het middenveld. De minister zegt dat het middenveld mensen naar het instituut zal verwijzen, maar de organisaties zijn op dit moment zeer ongerust.

Wat betreft de standstill verwijst Celia Groothedde naar de bepaling in artikel 40, §1, die veel verregaander is dan artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek, waar de minister naar verwijst. Dat laatste artikel kan enkel worden ingezet vanuit collectief belang maar niet ter vertegenwoordiging of ondersteuning van een individueel slachtoffer. Hierin schuilt een achteruitgang van de rechtsbescherming ten opzichte van het huidige mandaat. Het kan dat de raad van bestuur van Unia dat niet genoeg toepast, en misschien is het mogelijk dat de afgevaardigde van de Vlaamse overheid in de raad van bestuur van Unia daar niet genoeg zijn werk doet. Ze hoopt dat de minister over de hele lijn haar ongelijk kan bewijzen, dat Unia niet slechter werkt zonder de toelage vanuit Vlaanderen en dat er geen verlies van expertise is, ook al meent Unia dat zelf wel en heeft het al een aantal keer aan de alarmbel getrokken. Ze hoopt dat de rechten van de mensen niet zullen achteruitgaan en dat het VMRI zijn taak evengoed zal kunnen vervullen want dat is heel belangrijk voor kwetsbare mensen. Ze hoopt nog dat de commissieleden van de meerderheid de amendementen van de oppositie zullen steunen zodat men nog een en ander kan rechtzetten.

3.3. Tussenkomst van Tom Ongena

Tom Ongena meent dat niemand het kwalijk neemt als een collega wegens ziekte niet mee op werkbezoek kan gaan. Zelf kon hij er ook niet bij zijn maar zijn fractieleider heeft hem vervangen. Dit geeft aan hoe belangrijk zijn fractie het vindt om toch te gaan luisteren naar het voorbeeld uit Nederland, een belangrijke inspiratiebron voor dit ontwerp van decreet.

Tom Ongena kan zich niet van de indruk ontdoen dat Celia Groothedde zich ontpopt als woordvoerder van Unia. Het moet blijkbaar Unia zijn; het is alleen maar goed als het Unia is. Voor hem is een instelling ondergeschikt aan het doel. Het doel is dat mensen die potentieel slachtoffer zijn van mensenrechtenschendingen op een goede manier worden geholpen. Het systeem zoals het nu wordt uitgewerkt, zal een vooruitgang betekenen. Mensen die vandaag slachtoffer zijn, zullen geen jaren moeten wachten vooraleer ze een definitieve uitspraak van een rechter krijgen. Ze zullen op een meer laagdrempelige manier terecht kunnen bij een nieuw instituut dat bevoegd zal zijn voor alle mensenrechten, alle vormen van discriminatie, en op een snellere manier worden geholpen. Als het niet via bemiddeling lukt, dan kunnen ze naar een geschillenkamer gaan die veel sneller zal oordelen dan vandaag het geval is. Dat is absoluut een vooruitgang. Het maakt de spreker niet uit of het Unia is of niet.

Tom Ongena begrijpt niet dat Unia geen nieuwe dossiers meer opent in verband met discriminatie op het vlak van Nederlandstalig onderwijs en huisvesting in Vlaanderen, omdat ze vanaf 15 maart 2023 niet meer bevoegd zal zijn. De instelling krijgt tot 15 maart 2023 geld om te doen wat ze moet doen maar zegt nu gewoon dat ze dat niet meer doet. Aan wiens kant staat Unia dan eigenlijk? Niet aan de kant van degenen die vandaag slachtoffer zijn. Dat toont nog maar eens aan dat met een debat waarbij men zich beperkt tot welke instelling het doet, men in situaties komt waarbij slachtoffers nergens meer terecht kunnen.

3.4. Aanvullende antwoorden van minister Bart Somers

Minister *Bart Somers* heeft drie opmerkingen bij het betoog van Filip Dewinter, dat hij interessant noemt omdat het coherent is vanuit een bepaalde ideologische ondergrond, die echter fundamenteel verschilt van de zijne. Stel dat de minister mee zou stappen in de redenering van Filip Dewinter, die stoelt op de relativiteit van mensenrechten waarbij een land, een natie, een deelstaat, de beschaving of de cultuur waartoe mensen behoren, de inhoud bepalen van de mensenrechten, dan nog heeft men behoefte aan het VMRI. Filip Dewinter verwijst naar de andere benadering in vele Afrikaanse landen, maar in de westerse cultuur en beschaving zijn

schendingen van mensenrechten en discriminatie op basis van leeftijd, handicap, gender, seksuele geaardheid, huidskleur of afkomst onaanvaardbaar. Het is net omwille van het beschermen van die cultuur, die beschaving en de eigen geschiedenis van Vlaanderen dat de mensenrechten moeten worden beschermd en dat men daar instellingen voor moet maken.

Een tweede bedenking is dat het dankzij de internationale mensenrechten is dat Sam Van Rooy de mensen in Iran kan aanmoedigen om in te gaan tegen de ayatollahs en de gelijkheid van man en vrouw te eisen binnen dat systeem. Ze moeten niet de gevangenen zijn van de cultuur waarin ze leven, ze moeten kunnen emanciperen. Een belangrijke hefboom daartoe is de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Die zegt dat mannen en vrouwen, waar ter wereld ze ook leven, gelijk moeten zijn. Sam Van Rooy moedigt dat aan en hij heeft daarin gelijk. Vrouwen kunnen niet verplicht worden om bepaalde dingen tegen hun wil te dragen. Zij kunnen zich hiervoor baseren op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, die culturen, religies en de lokaliteit overstijgt.

Een derde opmerking gaat over de uitspraak van Filip Dewinter dat het bestaan van een mensenrechteninstituut aantoonde dat de parlementsleden in gebreke blijven. De minister is het daarmee oneens. Het VMRI moet de wetten en decreten toepassen. Parlementsleden zijn geen rechters. Zij maken algemeen geldende regels en het is aan de rechtbanken om die toe te passen in individuele casussen. Als het Gelijkekansendecreet wordt geschonden, dan is het net het laten afdwingen van het parlementaire werk door bemiddeling, door overleg of door een uitspraak van een geschillenkamer. Een mensenrechteninstituut helpt mee af te dwingen wat het parlement democratisch heeft beslist.

Vervolgens richt minister Somers zich tot Celia Groothedde. Hij viseert niemand individueel maar hij kan zich niet inbeelden dat drie fracties gewoon afwezig blijven op een werkbezoek aan het College voor de Rechten van de Mens, dat de inspiratiebron is voor het ontwerp van decreet. Dat is geen aanval op een individueel persoon die misschien niet kon meegaan. De fractie van Celia Groothedde bestaat uit veertien parlementsleden, die van Vooruit uit dertien en die van de PVDA uit vier. Geen enkele van die fracties was aanwezig. Dat is voor de minister verbijsterend en hij kan het niet anders lezen dan dat men het al bij al maar relatief vindt. Hij merkt verder op dat een minister niet aanwezig moet zijn bij hoorzittingen. Het zijn parlementaire hoorzittingen en hij is niet de schoonmoeder van het parlement.

De minister zegt dat de huidige situatie allesbehalve ideaal is, dat er veel tekortkomingen zijn en er ruimte voor verbetering is. Celia Groothedde verbindt haar lot dusdanig aan een instelling dat ze blind wordt voor de problemen die er vandaag zijn. Ze wil die instelling koste wat het kost verdedigen maar ziet daardoor niet meer wat er vandaag allemaal fout loopt.

De minister begrijpt niet dat een democratische partij zoals die van Celia Groothedde vraagt dat een geschillencommissie die een gezaghebbende uitspraak moet doen, principieel kant moet kiezen en principieel activistisch moet zijn. Men moet principieel tegen de schending van mensenrechten zijn en activistisch in de strijd tegen discriminatie, maar niet ten aanzien van partijen die zich aanmelden voor de geschillenkamer. Dat is onverzoenbaar met elkaar. Nog voor er een uitspraak is, schaart men zich al aan de kant van het vermeende slachtoffer, terwijl misschien de vermeende dader de persoon is die recht in zijn schoenen staat ten opzichte van de mensenrechten. Als jurist en als democraat vindt de minister het verbijsterend dat een model wordt verdedigd waarbij de instelling die een uitspraak moet doen, al bij voorbaat partij kiest.

Een van de kritieken vandaag op rechterlijke uitspraken is dat men de decreten fout zou lezen. Men gaat ver in de decreten: wanneer er elementen zijn die wijzen

op discriminatie, dan is er omkering van bewijslast en vervalt als het ware het vermoeden van onschuld. Wanneer de geschillenkamer het decreet goed toepast, ligt er al een zwaardere last op de schouders van de vermeende dader dan die van het vermeende slachtoffer. Er is dus sowieso al een verschuiving van verantwoordelijkheid. Als men dan ook nog eens eist dat degene die uitspraken moet doen, kant moet kiezen, dan verliest die instelling elk gezag. Die zou in die omstandigheden ook voor de minister geen gezag meer hebben want ze heeft haar objectiviteit prijsgegeven. Hij begrijpt niet dat men in een democratische rechtsstaat kan vragen dat mensen die een quasi-jurisdictionele uitspraak moeten doen, ook voor een partij moeten kiezen.

De minister is het eens met Tom Ongena dat wat Unia nu doet, onaanvaardbaar is. Unia laat de mensen in de steek, terwijl Vlaanderen nog zeker tot 15 maart 2023 bijdragen betaalt. Hij is benieuwd naar de positie van Celia Groothedde daarover. Zelfs indien Vlaanderen niet meer zou betalen, zou men van een dergelijke instelling verwachten dat ze die mensen toch nog zou verdedigen omdat men niet zou willen dat die mensen tussen wal en schip vallen.

De minister reageert nog op de bedenking van Celia Groothedde dat Unia zou moeten aangestuurd worden en dat de vertegenwoordigers van de overheid in de raad van bestuur opdrachten aan Unia zouden geven. Maar Unia is een onafhankelijk orgaan. Is dat de kijk van Groen op een onafhankelijk mensenrechtenorgaan, namelijk dat de politiek dictaten kan geven aan die instelling? De minister hoopt dat dat met het VMRI nooit zal gebeuren. Het ontwerp van decreet is zo geschreven dat men niet vanuit de politiek kan sturen. Het is verbijsterend dat een democratische oppositiepartij zegt dat een quasi-jurisdictioneel orgaan subjectief moet zijn, niet neutraal mag zijn tegenover de partijen en kant moet kiezen en dat de politiek zo een mensenrechteninstituut moet kunnen aansturen en bijna moet kunnen zeggen wat het wel of niet moet doen.

3.5. Slotbemerkingen

Sam Van Rooy zegt dat hij veel contacten heeft binnen de Perzische gemeenschap. Heel veel van die mensen kijken met zeer grote ogen naar hoe in het westen en in Vlaanderen de fameuze mensenrechten zijn uitgestrekt tot diegenen die die mensenrechten op geen enkel moment willen respecteren en ze zelfs zouden willen vervangen door de sharia, namelijk de moslimfundamentalisten en de honderd salafistische organisaties die hier voet aan de grond hebben gekregen. Ze verbazen zich ook over de manier waarop de hoofddoek wordt genormaliseerd in reclameadvertenties maar ook door de overheid, over de genitale verminking die hier in opmars is en de wijze waarop met afvalligen van de islam wordt omgegaan. De mensen hier die om die redenen gevlucht zijn en ontsnapt zijn aan het islamitische regime, zijn het eigenlijk eens met de visie die Filip Dewinter heeft uiteengezet. Het heilige principe van de mensenrechten is vandaag zo uitgestrekt, ook tot diegenen die de mensenrechten willen opheffen, dat zij zich ook hier niet meer veilig voelen. Zij zeggen: "Hoe kan men toelaten dat hele wijken islamitisch worden, waar de koran en de moskee de toon zetten en niet meer de westerse vrije samenleving?"

Celia Groothedde merkt op dat haar opmerking ging over een studiedag die werd georganiseerd omdat het middenveld vond dat het te weinig werd gehoord. De minister heeft gelijk dat hij niet aanwezig hoeft te zijn op een parlementaire hoorzitting, maar op een studiedag is hij zeker welkom. De vraag waarom Unia op dit moment bepaalde dossiers niet meer opent, is een goede vraag maar zij kan die totaal niet beantwoorden, hoewel ze volgens de minister de spreekbuis is van die organisatie. Mogelijk wil men geen dossiers meer openen die halverwege moeten worden afgesloten. Als Groen de vertegenwoordiger zou zijn van al de organisaties in de coalitie die voor gelijke kansen en gelijke rechten en tegen discriminatie

opkomen, dan aanvaardt zij dat als een compliment. Het gaat immers over een coalitie die felle uitspraken doet en gelijkaardige standpunten als Groen inneemt.

Celia Groothedde blijft van mening, en ze vertegenwoordigt daarbij ook de mening van de twee commissieleden van de oppositie die tijdens deze bespreking weg moesten, dat Unia gehoord moet worden om te kijken hoe de overgang optimaal kan gebeuren. Er zal in de toekomst immers nog moeten worden samengewerkt met Unia en de overgang zal moeten worden gepland. Het fulmineren tegen een organisatie die niet gehoord wordt, is niet eerlijk.

De spreker vindt het straf dat er steeds wordt gezegd dat er geen eenheidsloket is. Ze heeft het opgezocht: er is een gratis groen telefoonnummer, er is eenzelfde onthaal, men gebruikt dezelfde verdieping in hetzelfde gebouw en er is een samenwerkingsprotocol. Het lijkt haar duidelijk dat er op dit moment een eenheidsloket is. Wat betreft de geschillencommissie en onderhandelde oplossingen, heeft Unia zelf aangegeven dat er in 2020 287 onderhandelde oplossingen zijn bereikt, terwijl het college in Nederland 124 oordelen heeft uitgesproken. Volgens haar is het absoluut noodzakelijk dat Unia wordt gehoord omdat er duidelijk nog heel veel dingen onopgehelderd zijn.

Celia Groothedde hoopt in ieder geval dat ze kan rekenen op de meerderheid om de amendementen van de oppositie te steunen. Er zijn immers een aantal lacunes in de teksten die de minister heeft voorgelegd. Ze denkt dat het nodig is een paar van de lacunes die nog overblijven, te remediëren. Ze hoopt echt dat de mensenrechten, gelijke kansen en de strijd tegen discriminatie een ongelooflijke stap voorwaarts zullen kunnen zetten, maar de minister heeft haar niet overtuigd.

Tom Ongena verwijst naar de drie amendementen van de meerderheid, waarvoor hij ook rekent op de steun van de commissieleden. Het gaat over de aanpassing van artikel 35 waardoor er ook secretariaatspersoneel mogelijk is binnen de geschillenkamer, twee aanpassingen aan artikel 13 waardoor de informatie automatisch wordt doorgestuurd naar de geschillenkamer en een aanpassing van artikel 30, 34 en 36 waar men de juiste omschrijving inschrijft voor provinciale en gemeentelijke colleges. Het zijn eerder technische amendementen want het ontwerp van decreet zelf hoefde geen versterking.

III. Artikelsgewijze bespreking

De amendementen zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1357/2.

Artikel 1 tot en met 12

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 13

Amendement nr. 1, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D'Haese, strekt ertoe in paragraaf 4, eerste lid, de zinsnede „, als onafhankelijke en neutrale derde, de communicatie vergemakkelijkt en de vermelde betrokken partijen er probeert toe te brengen zelf een oplossing uit te werken” te vervangen door de woorden „een oplossing onderhandelt tussen beide partijen die rechtsherstel brengt in lijn met de decretale en wettelijke bepalingen”.

Amendement nr. 1 wordt verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Amendement nr. 2, voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaïke De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck, strekt ertoe aan paragraaf 5 een nieuw lid toe te voegen, dat luidt als volgt:

“Indien het VMRI informatie of documentatie heeft ingewonnen met toepassing van artikel 22, die aangeleverd werd door derden die geen betrokken partij zijn, wordt die informatie of documentatie, zonder enige appreciatie erover vanwege de bemiddelaar, ook bezorgd aan de geschillenkamer.”.

Amendement nr. 2 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 4 bij 1 onthouding.

Het aldus geamendeerde artikel 13 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 14 en 15

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 16

Amendement nr. 3, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese, strekt ertoe in paragraaf 3 het eerste lid te vervangen door twee leden, die luiden als volgt:

“De geschillenkamer brengt de verweerder ervan op de hoogte dat de klacht voor beoordeling is bezorgd, en maakt aanspraak op de overtuigingsstukken.

Elke partij is verplicht om de nodige informatie binnen de gestelde termijnen en naar waarheid over te maken. Indien de aangezochte persoon de informatie niet verstrekt kan het VMRI de betrokkene in gebreke stellen. Indien hier geen gevolg aan wordt gegeven kan het VMRI de zaak aan de kortgedingrechter voorleggen.”.

Amendement nr. 4, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese, strekt ertoe aan paragraaf 4 een tweede lid toe te voegen, dat luidt als volgt:

“De dossierbehandelaar van het VMRI staat het slachtoffer bij in de procedure voor de geschillenkamer, zowel bij de schriftelijke voorbereiding en behandeling als tijdens de zitting zelf.”.

Amendementen nr. 3 en 4 worden verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Artikel 16 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 17 tot en met 20

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 21

Amendement nr. 5, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese, strekt ertoe in punt 1°, op de tweede regel, het woord “onpartijdige” te schrappen.

Amendement nr. 6, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D'Haese, strekt ertoe in punt 3°, op de tweede regel, het woord "onpartijdige" te schrappen.

Amendementen nr. 5 en 6 worden verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Artikel 21 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Onderafdeling 4 (nieuw)

Amendement nr. 7, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D'Haese, strekt ertoe aan afdeling 4 een nieuwe onderafdeling 4, die bestaat uit een artikel 21/1, toe te voegen.

Amendement nr. 7 wordt verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Artikel 22

Amendement nr. 8, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D'Haese, strekt ertoe het eerste lid te vervangen door wat volgt:

"Het VMRI is bevoegd om alle personen te horen, alle nodige informatie en documentatie in te winnen, en de nodige problemen te onderzoeken, als dat redelijkerwijze nodig is om zijn bevoegdheden uit te oefenen."

Amendement nr. 8 wordt verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Artikel 22 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 23 tot en met 29

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 30

Amendement nr. 9, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D'Haese, strekt ertoe in paragraaf 3, eerste lid, de tweede zin te vervangen door wat volgt:

"Er worden minstens kandidaten geselecteerd uit de academische wereld en de gerechtelijke wereld, en uit verenigingen die de bescherming van de mensenrechten beogen, met een maximum van vier leden voor elk van de twee eerst vermelde categorieën, en zes leden uit verenigingen die de bescherming van de mensenrechten beogen."

Amendement nr. 9 wordt verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Amendement nr. 10, voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaïke De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck, strekt ertoe in paragraaf 4, 2°, de zinsnede "een provinciaal, gemeentelijk of districtscollege" te vervangen door de zinsnede "een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege".

Amendement nr. 10 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 4 bij 1 onthouding.

Amendement nr. 11, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese, strekt ertoe aan paragraaf 4 een punt 4° toe te voegen, dat luidt als volgt:

“4° vertegenwoordigers van overheidsagentschappen.”.

Amendement nr. 11 wordt verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Het aldus geamendeerde artikel 30 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 31 tot en met 33

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 34

Amendement nr. 12, voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaïke De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck, strekt ertoe in paragraaf 4, 2°, de zinsnede “een provinciaal, gemeentelijk of districtscollege” te vervangen door de zinsnede “een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege”.

Amendement nr. 12 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 4 bij 1 onthouding.

Het aldus geamendeerde artikel 34 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 35

Amendement nr. 13, voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaïke De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck, strekt ertoe dit artikel te vervangen door wat volgt:

“Art. 35. Bij de uitoefening van haar bevoegdheden wordt de geschillenkamer ondersteund door personeelsleden die houder zijn van een diploma van master of licentiaat in de rechten of van een doctoraat in de rechten, met een aantoonbare kennis van het discriminatierecht.

De geschillenkamer kan tevens worden ondersteund door een secretariaat dat ook de taken uitvoert van een griffie.

Deze personeelsleden staan onder leiding van de voorzitter van de geschillenkamer.”.

Amendement nr. 13 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 4 bij 1 onthouding.

Artikel 36

Amendement nr. 14, voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaïke De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck, strekt ertoe in paragraaf 3, 2°, de zinsnede “een provinciaal, gemeentelijk of districtscollege” te vervangen door de zinsnede “een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege”.

Amendement nr. 14 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 4 bij 1 onthouding.

Artikel 36 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 37 tot en met 46

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 47

Minister *Bart Somers* merkt op dat er in dit artikel een tikfout staat en vraagt om het jaartal "2017" bij wijze van tekstcorrectie te vervangen door "2015". De commissie gaat hier unaniem mee akkoord.

Artikel 47 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 48 tot en met 51

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 52

Amendement nr. 15, voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D'Haese, strekt ertoe een punt 3° toe te voegen, dat luidt als volgt:

"3° het principe van het eenheidsloket wordt op korte termijn uitgerold. Minstens voor de inwerkingtreding van dit decreet is dit op lokaal niveau opgestart."

Amendement nr. 15 wordt verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Artikel 52 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 53 tot en met 61

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

IV. Eindstemming

Het aldus geamendeerde ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Tom ONGENA
Nadia SMINATE
Sam VAN ROOY,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
CGKR	Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding
EVRM	Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
FIRM	Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens
GRIP	Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap
ICCNIPPHR	International Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten
IVGM	Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen
KRC	Kinderrechtencommissariaat
lgbtqi	lesbian, gay, bisexual, transgender, queer, intersex
ngo	niet-gouvernementele organisatie
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VMRI	Vlaams Mensenrechteninstituut
VN	Verenigde Naties
VTC	Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Titel 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van de volgende richtlijnen:

- 1° richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming;
- 2° richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep;
- 3° richtlijn 2004/113/EG van de Raad van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten;
- 4° richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking);
- 5° richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen en tot intrekking van Richtlijn 86/613/EEG van de Raad;
- 6° richtlijn 2014/54/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende maatregelen om de uitoefening van de in de context van het vrije verkeer van werknemers aan werknemers verleende rechten te vergemakkelijken;
- 7° richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad.

Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke uitvoering van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap, aangenomen te New York op 13 december 2006.

Tot slot geeft dit decreet, voor de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, uitvoering aan de Principes van Parijs.

Art. 3. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° decreet van 7 juli 1998: decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst;
- 2° decreet van 8 mei 2002: het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt;
- 3° decreet van 10 juli 2008: het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid;
- 4° genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst: de afdeling binnen de Vlaamse Ombudsdienst die de opdracht vervult en de bevoegdheden uitoefent zoals bedoeld in artikel 3, §3, en artikel 17ter tot en met 17quinquies van het decreet van 7 juli 1998;
- 5° geschillenkamer: de geschillenkamer, vermeld in artikel 34;
- 6° mensenrechten: alle rechten en vrijheden die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de Grondwet en de internationale verdragen ter bescherming van de mensenrechten waarbij België partij is;
- 7° mensenrechteninstellingen: de onafhankelijke publiekrechtelijke instanties die over een mandaat beschikken voor de bescherming en de bevordering van de mensenrechten en die bij wet, decreet, ordonnantie of samenwerkingsakkoord zijn opgericht;

- 8° openbare instellingen: de publiekrechtelijke instanties die bij wet, decreet, ordonnantie of samenwerkingsakkoord zijn opgericht;
- 9° personeelsleden van het VMRI: de personeelsleden, vermeld in artikel 37;
- 10° Principes van Parijs: de principes die vastgelegd zijn in de resolutie A/RES/48/134 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 20 december 1993 inzake nationale instituten voor de bevordering en bescherming van de rechten van de mens;
- 11° samenwerkingsakkoord tot oprichting van Unia: samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980;
- 12° raad van bestuur: de raad van bestuur, vermeld in artikel 30;
- 13° Unia: interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme, opgericht bij samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980;
- 14° Vlaamse Ombudsdienst: de instelling verbonden aan het Vlaams Parlement zoals opgericht bij het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst;
- 15° Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen: de bij Vlaams decreet opgerichte mensenrechteninstellingen die over een mandaat beschikken dat zich uitstrekt tot een of meerdere mensenrechten, tot een bepaald thema of die zich richten tot een bepaalde doelgroep.

Titel 2. Oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Art. 4. Er wordt een Vlaams Mensenrechteninstituut, hierna VMRI te noemen, opgericht als autonome dienst met rechtspersoonlijkheid die onder toezicht van het Vlaams Parlement staat.

Het VMRI is in de uitoefening van zijn mandaat volledig onafhankelijk.

Art. 5. De hoofdzetel van het VMRI is gevestigd op een toegankelijke locatie op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Titel 3. Mandaat en bevoegdheden

Hoofdstuk 1. Mandaat

Art. 6. Het VMRI heeft tot doel om, overeenkomstig de Principes van Parijs, in een geest van samenwerking met de Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen, de mensenrechten te beschermen en te bevorderen in alle aangelegenheden die onder de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest vallen.

Het VMRI treedt op als orgaan voor de bevordering, analyse, monitoring en ondersteuning van de gelijke behandeling van alle personen.

Het VMRI staat in voor de bevordering, de bescherming en de opvolging van de uitvoering van het Verdrag van 13 december 2006 van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap.

Hoofdstuk 2. Bevoegdheden

Afdeling 1. Bewustwording

Art. 7. Het VMRI is bevoegd om de bewustwording en de bescherming van mensenrechten te stimuleren, onder meer door de volgende activiteiten:

- 1° voorlichtingscampagnes en sensibiliseringsacties organiseren;
- 2° educatie en vorming organiseren, onder meer voor specifieke beroepsgroepen, doelgroepen, scholen en universiteiten;
- 3° zich rechtstreeks of via de media tot het brede publiek richten.

Afdeling 2. Onderzoek

Art. 8. Het VMRI is bevoegd om onafhankelijke studies en onderzoeken uit te voeren die het noodzakelijk of nuttig acht voor de uitvoering van zijn mandaat, of laat die studies en onderzoeken uitvoeren.

Het VMRI gaat bij zijn onderzoek zo veel mogelijk multidisciplinair te werk en knoopt relaties aan met de volgende actoren:

- 1° binnenlandse en buitenlandse mensenrechteninstellingen;
- 2° binnenlandse en buitenlandse onderzoeksinstituten en universiteiten.

Afdeling 3. Verslagen, adviezen en aanbevelingen

Art. 9. Het VMRI is bevoegd om op eigen initiatief, of op verzoek van overheden van of die afhangen van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap, onafhankelijke en gemotiveerde adviezen, aanbevelingen, voorstellen en verslagen op te stellen en te publiceren.

Art. 10. Het VMRI is bevoegd om de afstemming van wetgeving, regelgeving en praktijken van overheden van of die afhangen van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap op de internationale mensenrechtenverdragen waarbij België partij is, en ook de effectieve implementatie ervan, te bevorderen.

Art. 11. Het VMRI is bevoegd om de toetreding tot en de bekrachtiging van internationale mensenrechtenverdragen aan te moedigen, en ook de effectieve implementatie ervan, te bevorderen.

Afdeling 4. Bijstand

Onderafdeling 1. Meldingen

Art. 12. Iedereen kan, al dan niet anoniem, bij het VMRI een melding doen over een schending van de mensenrechten.

Als dat nuttig is, biedt het VMRI eerstelijnsbijstand door informatie en advies te verstrekken met betrekking tot wat de mensenrechten inhouden en over de middelen die aangewend kunnen worden om die rechten te kunnen afdwingen.

Als dat mogelijk is, verwijst het VMRI de melder door naar een instelling, organisatie of vereniging die de melder mogelijk verder kan bijstaan.

Het VMRI kan de melding doorsturen naar overheden of openbare instellingen, mits toestemming van de melder of mits het VMRI hierover met die overheid of instelling een samenwerkingsprotocol afsluit.

Indien de melding betrekking heeft op een mogelijke discriminatie zoals bedoeld in het decreet van 10 juli 2008 en het decreet van 8 mei 2002, licht het VMRI de melder in dat hierover klacht kan worden ingediend overeenkomstig artikel 13 van dit decreet.

Onderafdeling 2. Klachten

Art. 13. §1. Bij het VMRI kan kosteloos en met een schriftelijke neerslag een met redenen omklede klacht worden ingediend over een discriminatie zoals bedoeld in het decreet van 10 juli 2008 en het decreet van 8 mei 2002, met uitsluiting van discriminatie op grond van taal, door:

- 1° de persoon die meent dat hij wordt gediscrimineerd, of zijn wettelijke vertegenwoordiger;
- 2° een instelling, vereniging of organisatie zoals bedoeld in artikel 41 van het decreet van 10 juli 2008 en in artikel 16 van het decreet van 8 mei 2002;
- 3° iedere andere persoon die een belang aantoonst.

Een klacht kan alleen worden ingediend in naam van de persoon die meent dat hij wordt gediscrimineerd, als die persoon daarmee heeft ingestemd.

§2. De volgende personen zijn de betrokken partijen bij de behandeling van de klacht:

- 1° de klager, namelijk de persoon die de klacht heeft ingediend;
- 2° de verweerder, namelijk de persoon die gediscrimineerd zou hebben.

Indien de klager niet de persoon is die meent dat hij wordt gediscrimineerd, en de klacht wordt ingediend namens die persoon, vraagt het VMRI of die persoon tevens betrokken partij wil worden.

De betrokken partijen kunnen zich laten bijstaan door een raadsman of een derde.

§3. In de volgende gevallen is de klacht niet ontvankelijk:

- 1° de klacht is niet ingediend conform paragraaf 1;
- 2° de klacht is kennelijk ongegrond;
- 3° de klacht is kennelijk roekeloos of tergend;
- 4° de klacht heeft betrekking op feiten die zich meer dan vijf jaar vóór het indienen van de klacht hebben voorgedaan;
- 5° de klacht is al behandeld door het VMRI.

Het geval, vermeld in het eerste lid, 5°, is niet van toepassing als er voldoende nieuwe elementen voorliggen die een nieuwe behandeling verantwoorden.

Als het VMRI beslist dat een klacht niet ontvankelijk is, brengt het de klager daarvan gemotiveerd en minstens schriftelijk op de hoogte.

Als dat mogelijk is, verwijst het VMRI de klager door naar een instelling, organisatie of vereniging die hem mogelijks wel verder kan bijstaan.

Het VMRI kan de klacht doorsturen naar overheden of openbare instellingen, mits toestemming van de klager of mits het VMRI hierover met die overheid of instelling een samenwerkingsprotocol afsluit.

§4. Als de klacht ontvankelijk is conform paragraaf 3, kan het VMRI elke bemiddelingsopdracht uitvoeren die het nuttig acht. De bemiddeling is een vertrouwelijk en gestructureerd proces van vrijwillig overleg tussen de betrokken partijen waarbij het VMRI, als onafhankelijke en neutrale derde, de communicatie vergemakkelijkt

en de voormelde betrokken partijen er probeert toe te brengen zelf een oplossing uit te werken.

Als de klager niet dezelfde persoon is als de persoon die meent dat hij gediscrimineerd wordt, kan het VMRI die laatste persoon, met zijn goedkeuring, ook betrekken in de bemiddeling.

§5. Als de bemiddelingsopdracht, vermeld in paragraaf 4, niet tot een resultaat leidt of kan leiden, wordt de klacht, met instemming van de klager, aan de geschillenkamer bezorgd. Indien de klager niet de persoon is die meent dat hij wordt gediscrimineerd, en de klacht werd ingediend namens die persoon, kan de klacht enkel worden overgemaakt aan de geschillenkamer als die laatste persoon daarmee heeft ingestemd.

Indien de betrokken partijen tijdens het bemiddelingstraject overtuigingsstukken hebben bezorgd aan het VMRI, worden deze, mits toestemming van de partij die de stukken had bezorgd en zonder enige appreciatie erover vanwege de bemiddelaar, ook bezorgd aan de geschillenkamer.

Indien het VMRI informatie of documentatie heeft ingewonnen met toepassing van artikel 22, die aangeleverd werd door derden die geen betrokken partij zijn, wordt die informatie of documentatie, zonder enige appreciatie erover vanwege de bemiddelaar, ook bezorgd aan de geschillenkamer.

Art. 14. De geschillenkamer is bevoegd om op niet-bindende wijze te beoordelen of er sprake is van een discriminatie als vermeld in het decreet van 10 juli 2008 of het decreet 8 mei 2002, met uitzondering van een discriminatie op grond van taal.

Art. 15. De geschillenkamer zetelt altijd met de voorzitter en twee bijzitters die de voorzitter aanwijst, waaronder een lid die over de vereiste ervaring, vermeld in artikel 34, §2, 1°, beschikt, tenzij de voorzitter beslist dat hij of een van de bijzitters alleen zetelt. Als er met drie leden wordt gezeteld, en bij gebrek aan consensus, beslist de geschillenkamer bij meerderheid.

De leden van de geschillenkamer mogen niet oordelen over een klacht waarbij ze een persoonlijk of rechtstreeks belang hebben of waarbij hun bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad een persoonlijk of rechtstreeks belang hebben. Voor het oordeel wordt gevormd mogen de leden van de geschillenkamer geen standpunt innemen over de klacht waardoor een schijn van partijdigheid kan ontstaan over hun betrokkenheid. In de voormelde gevallen kan het lid, op eigen initiatief of op verzoek van een partij, worden gewraakt van de procedure. De voorzitter van de geschillenkamer of, in het geval dat over de voorzitter zelf een verzoek tot wraking voorligt, de plaatsvervangende voorzitter, beoordeelt het verzoek tot wraking.

Art. 16. §1. Nadat de klacht en de eventuele overtuigingsstukken conform artikel 13, §5, werden bezorgd aan de geschillenkamer, controleert de geschillenkamer of de klacht ontvankelijk is conform artikel 13, §3.

§2. De geschillenkamer kan samenhangende klachten samenvoegen. In dat geval worden de klachten samen beoordeeld door de zetel waarbij de eerste klacht aanhangig is gemaakt.

§3. De geschillenkamer brengt de verweerder ervan op de hoogte dat de klacht voor beoordeling is bezorgd, en nodigt hem uit om zijn overtuigingsstukken te bezorgen.

De geschillenkamer nodigt de klager eveneens uit om zijn overtuigingsstukken te bezorgen.

De geschillenkamer kan deskundigen en getuigen bevragen als ze dat nuttig acht voor de beoordeling van de klacht.

De betrokken partijen mogen het dossier inzien dat ter beoordeling voorligt, tenzij de geschillenkamer ambtshalve of op verzoek van een van beide of van beide van de voormelde betrokken partijen om gewichtige redenen anders beslist.

§4. De procedure voor de geschillenkamer verloopt schriftelijk, tenzij de geschillenkamer een hoorzitting nuttig acht of tenzij de voormelde betrokken partijen verzoeken om gehoord te worden. De hoorzitting is openbaar, tenzij de geschillenkamer ambtshalve of op verzoek van een van beide of van beide van de voormelde betrokken partijen om gewichtige redenen anders beslist.

§5. De geschillenkamer houdt de voormelde betrokken partijen op de hoogte van alle stappen die ze onderneemt. De geschillenkamer behandelt de klacht binnen een redelijke termijn. De geschillenkamer deelt aan de voormelde betrokken partijen een richtdatum mee waarop ze het oordeel kunnen verwachten.

§6. De geschillenkamer motiveert haar oordeel op een duidelijke en begrijpelijke wijze. De geschillenkamer kan daarbij aanbevelingen doen aan een persoon die heeft gediscrimineerd.

De geschillenkamer brengt de voormelde betrokken partijen minstens schriftelijk op de hoogte van het oordeel. Het oordeel wordt ook publiek bekendgemaakt na anonimisering van de voormelde betrokken partijen die natuurlijke personen zijn.

Rechtspersonen worden wel bij naam genoemd, tenzij de geschillenkamer ambtshalve of op verzoek van een van de partijen of beide partijen om gewichtige redenen anders beslist.

Art. 17. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere uitwerking van de procedure, bedoeld in artikel 16, met inbegrip van de volgende elementen:

- 1° de samenstelling van de geschillenkamer per zaak;
- 2° het verloop van de procedure voor de geschillenkamer, met inbegrip van de termijnen van de verschillende stappen in de procedure.

Art. 18. Het VMRI volgt de oordelen van de geschillenkamer actief en nauwgezet op. De opvolging wordt ook geregistreerd en deze informatie wordt, mits uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van de betrokken verweerder, ook toegevoegd in het oordeel.

Art. 19. Tegen het oordeel van de geschillenkamer staat geen beroep open.

Het oordeel van de geschillenkamer laat altijd de mogelijkheid onverlet om een vordering in rechte in te stellen.

Art. 20. Indien een van de partijen niet tevreden is met de wijze waarop zijn klacht werd behandeld door de bemiddelaar of door de geschillenkamer, kan die hierover beklag doen bij het VMRI. Er wordt hiertoe een interne procedure vastgelegd in het organiek reglement.

Onderafdeling 3. Bepaling gemeen aan de behandeling van meldingen en klachten

Art. 21. Met behoud van de toepassing van artikel 27 is de werkwijze om meldingen en klachten te ontvangen en te behandelen, op de volgende beginselen gebaseerd:

- 1° het VMRI onderzoekt en behandelt de voormelde meldingen en klachten op een onafhankelijke, onpartijdige, objectieve en professionele wijze;
- 2° het VMRI behandelt de voormelde meldingen en klachten op discrete wijze;
- 3° het VMRI behandelt de melder en de betrokken partijen bij een klacht op een correcte, onpartijdige en respectvolle wijze.

Afdeling 5. Informatie

Art. 22. Het VMRI is bevoegd om alle personen te horen en alle nodige informatie en documentatie in te winnen als dat redelijkerwijze nodig is om zijn bevoegdheden uit te oefenen.

Wanneer het VMRI een verzoek tot informatie of documentatie richt tot overheden of openbare instellingen van of die afhangen van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap, kan het een dwingende termijn opleggen om dit verzoek te beantwoorden.

Het VMRI kan ter plaatse bij deze overheden en openbare instellingen gaan, met uitzondering van de bewoonde lokalen, om de nodige vaststellingen te doen en de overlegging te vragen van alle informatie en documentatie.

De personen die worden gevraagd om informatie of documenten over te leggen zijn ten aanzien van het VMRI ontheven van hun plicht tot geheimhouding in verband met feiten waarvan zij kennis hebben en gegevens waarover zij beschikken door hun staat of beroep, met uitzondering van die welke door het medisch geheim beschermd zijn of waarvan ze kennis hebben genomen in hun hoedanigheid van noodzakelijke vertrouwenspersoon.

Afdeling 6. Netwerk

Art. 23. Het VMRI werkt samen met instellingen, diensten, organisaties en personen die actief zijn op het gebied van de bescherming en bevordering van mensenrechten, met het oog op consultatie en aanmoediging en met oog op wederzijdse doorverwijzing bij of doorsturen van meldingen of klachten over schendingen van mensenrechten.

Het VMRI werkt in het bijzonder structureel samen met alle mensenrechteninstellingen in België.

Het VMRI sluit met elk van de Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen een samenwerkingsprotocol om deze samenwerking vorm te geven.

Art. 24. Het VMRI werkt samen met internationale instellingen en instellingen in andere landen die bevoegd zijn op het gebied van de bescherming en bevordering van mensenrechten.

Art. 25. Het VMRI is bevoegd om bij te dragen aan het opstellen van de rapporten die moeten worden ingediend bij organen van internationale organisaties die toezicht uitoefenen op de uitvoering van mensenrechtenverdragen en kan, als dat nodig is, de rapporten ook becommentariëren vanuit zijn onafhankelijke positie.

Het VMRI is ook bevoegd om de conclusies die de voornoemde internationale organisaties op basis van deze rapporten opstellen op te volgen.

Afdeling 7. Thematische organisatie

Art. 26. Het VMRI kan zich thematisch organiseren, op basis van zijn prioriteiten en van de behoeften van de personen van wie het VMRI de mensenrechten beoogt te beschermen.

Hoofdstuk 3. Bepalingen gemeen aan de uitoefening van de bevoegdheden van het VMRI

Art. 27. De leden van de raad van bestuur, de leden van de geschillenkamer en de personeelsleden van het VMRI oefenen hun functie op onafhankelijke, zorgvuldige, onpartijdige en toegankelijke wijze uit.

De leden van de raad van bestuur, de leden van de geschillenkamer en de personeelsleden van het VMRI krijgen geen instructies van de Vlaamse Regering, van het Vlaams Parlement of van een andere bestuurlijke of particuliere entiteit, noch op directe noch op indirecte wijze.

Behalve in geval van wettelijke uitzonderingen zijn de leden van de raad van bestuur, de leden van de geschillenkamer en de personeelsleden van het VMRI, tijdens en na de uitoefening van hun respectieve mandaat of overeenkomst, verplicht het vertrouwelijke karakter te bewaren van de informatie waarvan ze door hun functie op de hoogte zijn, conform artikel 458 van het Strafwetboek.

Om het laagdrempelig karakter van zijn dienstverlening op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad te verzekeren, communiceert het VMRI helder over zijn bevoegdheden op dat grondgebied, werkt het goed samen met de andere mensenrechteninstellingen actief op dat grondgebied en verzamelt het afzonderlijke data, en rapporteert hierover, met betrekking tot de klachten en meldingen die het vanuit dat grondgebied ontvangt.

Art. 28. §1. In dit artikel wordt verstaan onder algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

§2. Conform de bepalingen van dit decreet verwerkt het VMRI persoonsgegevens als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

§3. De persoonsgegevens worden verwerkt om over de noodzakelijke informatie te beschikken om een melding of klacht te behandelen conform artikel 12 tot en met 18.

De verwerking van de persoonsgegevens is beperkt tot wat noodzakelijk is om het doel, vermeld in het eerste lid, te bereiken.

§4. Het VMRI kan persoonsgegevens verwerken van de volgende personen:

- 1° de natuurlijke personen die melden over wie een melding wordt gedaan, of die worden geïdentificeerd in het kader van de behandeling van de melding als vermeld in artikel 12, eerste lid;
- 2° de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1.

§5. Het VMRI kan voor de doeleinden, vermeld in paragraaf 3, alleen de persoonsgegevens verwerken die proportioneel zijn. Het betreft de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° identiteitsgegevens waaronder voor- en achternaam;
- 2° contactgegevens;
- 3° beroepsgegevens;
- 4° persoonsgegevens die blijken uit de feitelijke omstandigheden in verband met de melding of klacht;
- 5° persoonsgegevens die blijken uit de opvolging van de klacht bedoeld in artikel 18;
- 6° bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9 van de algemene verordening gegevensbescherming.

§6. De verwerking van de persoonsgegevens is overeenkomstig artikel 6, lid 1, e), algemene verordening gegevensbescherming noodzakelijk voor de vervulling van de taken van algemeen belang die aan het VMRI worden toevertrouwd. Voor zover er bijzondere categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt, is deze verwerking toegelaten door artikel 9, lid 2, g), algemene verordening gegevensbescherming.

§7. Er kan slechts toegang worden verleend tot de gegevens bedoeld in paragraaf 5 aan:

- 1° de natuurlijke personen die handelen onder het gezag van het VMRI. Deze personen verwerken deze gegevens slechts in opdracht van het VMRI;
- 2° de natuurlijke personen bedoeld in paragraaf 4.

Overeenkomstig artikel 27, lid 3, worden de persoonsgegevens niet meege-deeld aan derden, behalve in geval van wettelijke uitzonderingen.

§8. De persoonsgegevens worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de melding of de klacht, vermeld in artikel 12, eerste lid, en artikel 13, §1, heeft ontvangen.

Titel 4. Organisatie

Hoofdstuk 1. Organen

Art. 29. Het VMRI bestaat uit de volgende organen:

- 1° een raad van bestuur;
- 2° een geschillenkamer.

Hoofdstuk 2. Raad van bestuur

Art. 30. §1. Het VMRI wordt bestuurd door een raad van bestuur die bestaat uit elf stemgerechtigde leden die door het Vlaams Parlement worden benoemd bij vol-strekte meerderheid van uitgebrachte stemmen.

De raad van bestuur wordt voorgezeten door een voorzitter en een ondervoor-zitter die worden aangewezen door de raad van bestuur onder zijn leden.

§2. Het Vlaams Parlement organiseert een open kandidaatstellingsprocedure. De vacatures worden uiterlijk zes maanden voor het mandaat verstreken is, op de volgende wijze openbaar gemaakt:

- 1° door bekendmaking in het Belgisch Staatsblad;
- 2° via de websites van het VMRI en van het Vlaams Parlement.

Naast de methoden, vermeld in het eerste lid, zorgt het VMRI voor een zo ruim mogelijke verspreiding van de vacatures bij het brede publiek.

§3. De raad van bestuur wordt zo evenwichtig en divers mogelijk samengesteld, met bijzondere aandacht voor een sociale, etnische, religieuze en geografische diversiteit onder de leden. Er worden minstens kandidaten geselecteerd uit de academische wereld, de gerechtelijke wereld als uit verenigingen die de bescherming van de mensenrechten beogen, met een maximum van vier leden voor elk van de voormelde categorieën.

Ten hoogste twee derde van de leden van de raad van bestuur is van hetzelfde geslacht.

Minstens één lid van de raad van bestuur woont of werkt op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of heeft anderszins een aantoonbare band met dit gebied.

Als de voormelde evenwichten niet kunnen worden gegarandeerd, wordt er een nieuwe oproep georganiseerd conform paragraaf 2. In afwachting daarvan, kan het Vlaams Parlement overgaan tot een gedeeltelijke samenstelling van de raad van bestuur en worden de aanvullende leden benoemd uit de lijst van kandidaten op basis van die nieuwe oproep.

§4. Het lidmaatschap van de raad van bestuur is onverenigbaar met:

- 1° de hoedanigheid van lid van het Europees Parlement, van een van de federale kamers, van een gemeenschaps- of gewestparlement, van de provincie-, gemeente- of districtsraad, van een orgaan van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of van een bijzonder comité voor de sociale dienst;
- 2° de hoedanigheid van lid van de Europese Commissie, van de Federale Regering, van een gemeenschaps- of gewestregering, of van een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege, of de hoedanigheid van gewestelijk staatssecretaris van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
- 3° de uitoefening van een functie in een kabinet of beleidscel van de regeringen, vermeld in punt 2°.

§5. De selectieprocedure verloopt op een transparante, onpartijdige en participatieve wijze. De leden van de raad van bestuur worden benoemd op grond van hun expertise, ervaring en belangstelling op het gebied van de bescherming en bevordering van mensenrechten, in het bijzonder in de aangelegenheden die onder de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest vallen.

§6. De leden van de raad van bestuur zetelen in eigen naam.

§7. De leden van de raad van bestuur worden voor zes jaar benoemd. Het mandaat van de leden van de raad van bestuur is één keer hernieuwbaar, op voorwaarde dat de evenwichten, vermeld in paragraaf 3, gerespecteerd blijven.

§8. Het Vlaams Parlement selecteert onder de kandidaten ook vier opvolgers. Onder de opvolgers is er minstens één persoon uit de academische wereld, uit de gerechtelijke wereld en uit de verenigingen die de bescherming van de mensenrechten beogen, minstens één persoon die woont of werkt op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of anderszins een aantoonbare band heeft met dit gebied en minstens één persoon van elk geslacht. Als de voormelde vereisten op basis van de kandidaatstellingsprocedure niet kunnen worden gegarandeerd, wordt een nieuwe oproep georganiseerd conform paragraaf 2. Bij voortijdige beëindiging van een mandaat van een lid van de raad van bestuur, duidt het Vlaams Parlement de opvolger aan die dit lid vervangt, waarbij rekening wordt gehouden met de vereisten, vermeld in paragraaf 3 en 4. Deze opvolger wordt benoemd voor een periode van zes jaar.

Art. 31. Het Vlaams Parlement kan het mandaat van een lid van de raad van bestuur alleen beëindigen op diens eigen verzoek, als hij op ernstige wijze is tekortgeschoten of niet langer aan de vereisten voor de uitvoering van de taken voldoet.

Het mandaat van een lid van de raad van bestuur kan niet worden beëindigd voor meningen die hij uit bij het vervullen van zijn functie.

Het mandaat kan alleen worden beëindigd bij beslissing van het Vlaams Parlement nadat de betrokkene de mogelijkheid heeft gekregen om gehoord te worden over de aangevoerde redenen.

Vóór de hoorzitting stelt het Vlaams Parlement een dossier samen dat alle stukken bevat die betrekking hebben op de aangevoerde redenen voor de ontheffing.

Ten minste vijf dagen voor de hoorzitting wordt de betrokkene opgeroepen met een aangetekende zending die de volgende informatie bevat:

- 1° de aangevoerde ernstige redenen;
- 2° de melding dat de opheffing van zijn mandaat wordt overwogen;
- 3° de plaats, de datum en het uur van de hoorzitting;
- 4° het recht van de betrokkene om zich te laten bijstaan door een persoon naar keuze;
- 5° de plaats waar en de termijn waarin hij het dossier kan inzien;
- 6° het recht om getuigen te laten oproepen.

Vanaf de oproeping tot en met de dag van de hoorzitting kunnen de betrokkene en de persoon die hem bijstaat, het dossier inzien.

Van de hoorzitting wordt een verslag opgesteld.

Art. 32. De raad van bestuur beschikt over de volheid van bestuursbevoegdheid.

De raad van bestuur stelt binnen drie maanden na de eerste voltallige samenstelling ervan een organiek reglement op dat de volgende elementen vastlegt:

- 1° het organigram van het VMRI;
- 2° het personeelsplan;
- 3° de functieomschrijvingen;
- 4° de rechtspositieregeling van het personeel, de directeur en de leden van de geschillenkamer, waarbij minstens de bezoldigingsregeling, de salarisschalen, de toekenning van toelagen en vergoedingen en de verloven en afwezigheden worden geënt op het statuut van de diensten van het Vlaams Parlement;
- 5° de eigen werking;
- 6° de thematische organisatie van het VMRI.

Het organiek reglement, en elke latere wijziging ervan, wordt opgesteld met respect voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Het goedgekeurde organiek reglement wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Art. 33. De voorzitter van de raad van bestuur bereidt de vergaderingen van de raad van bestuur voor en houdt samen met de directeur toezicht op de beslissingen. De agenda en de nota's die er verband mee houden, worden tijdig bezorgd aan de leden van de raad van bestuur.

De leden van de raad van bestuur die niet aanwezig kunnen zijn op een vergadering, kunnen een volmacht verlenen aan een ander lid van de raad van bestuur naar keuze om diens stem te vertegenwoordigen. Elk lid kan slechts één volmacht ontvangen.

De raad van bestuur beraadslaagt alleen op geldige wijze als ten minste de meerderheid van zijn leden aanwezig of vertegenwoordigd is. Als dat quorum niet bereikt is, kan de raad van bestuur over dezelfde agenda geldig beraadslagen en beslissen, ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde leden, binnen een termijn die hij zelf bepaalt, maar die niet korter dan 72 uur mag zijn. De uitnodiging vermeldt de aard van de vergadering.

De beslissingen van de raad van bestuur worden genomen met een volstreekte meerderheid van de stemmen die de aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben uitgebracht. Onder uitgebrachte stemmen worden stemmen voor en tegen verstaan, onthoudingen worden niet meegerekend. Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter of, bij zijn afwezigheid, de stem van de ondervoorzitter doorslaggevend.

De stemming gebeurt bij handopsteking. In de volgende gevallen wordt tot een geheime stemming overgegaan:

- 1° op verzoek van de voorzitter of van ten minste twee derde van de leden;
- 2° bij het nemen van beslissingen over personen.

De directeur woont de vergadering van de raad van bestuur bij met raadgevende stem en is verantwoordelijk voor het verslag.

De vergoedingen zoals bepaald voor categorie II in artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 maart 2007 tot regeling van de vergoedingen van de bestuurders van de publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid, en van de regeringsafgevaardigden die toezicht uitoefenen bij deze agentschappen, zijn van overeenkomstige toepassing voor de leden van de raad van bestuur van het VMRI.

Hoofdstuk 3. Geschillenkamer

Art. 34. §1. De geschillenkamer is samengesteld uit de volgende leden:

- 1° één effectieve voorzitter en minimaal twee plaatsvervangende voorzitters;
- 2° drie effectieve bijzitters en minimaal vijf plaatsvervangende bijzitters.

§2. De leden van de geschillenkamer beschikken over een aantoonbare kennis van mensenrechten in het algemeen, en van discriminatierecht in het bijzonder en voldoen aan een van de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben ten minste vier jaar het ambt van magistraat in de hoven en rechtbanken, bij de administratieve rechtscolleges of het Grondwettelijk Hof, of het ambt van referendaris bij het Grondwettelijk Hof, bekleed;
- 2° ze hebben ten minste vier jaar een opdracht vervuld als lid van het academisch of onderwijzend personeel van een Vlaamse universiteit of aan een Vlaamse instelling voor hoger onderwijs van het lange type;
- 3° ze hebben ten minste vier jaar als advocaat gewerkt.

§3. Ten hoogste twee derde van de leden mag van hetzelfde geslacht zijn. Als het voormelde evenwicht op basis van de kandidaatstellingsprocedure niet kan worden nageleefd, kan de raad van bestuur een afwijking toestaan.

§4. Een functie als lid van de geschillenkamer is onverenigbaar met:

- 1° de hoedanigheid van lid van het Europees Parlement, van een van de federale kamers, van een gemeenschaps- of gewestparlement, van de provincie-, gemeente- of districtsraad, van een orgaan van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of van een bijzonder comité voor de sociale dienst;

- 2° de hoedanigheid van lid van de Europese Commissie, van de Federale Regering, van een gemeenschaps- of gewestregering, of van een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege, of de hoedanigheid van gewestelijk staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest;
- 3° de uitoefening van een functie in een kabinet of beleidscel van de regeringen, vermeld in punt 2°;
- 4° elke andere activiteit die hij zelf of via een tussenpersoon verricht, waardoor de eigen onafhankelijkheid wordt aangetast, de waardigheid van de functie in het gedrang komt of het vertrouwen van het publiek in de geschillenkamer wordt aangetast.

§5. De leden van de geschillenkamer worden aangeworven bij arbeidsovereenkomst door de raad van bestuur na een openbare oproep tot kandidaatstelling en op basis van een vergelijkende selectie. Naargelang van de werkbelasting van de geschillenkamer kan de raad van bestuur bijkomende plaatsvervangende leden aanwerven.

§6. De rechtspositieregeling van de effectieve leden van de geschillenkamer wordt bepaald door de raad van bestuur overeenkomstig artikel 32, tweede lid, 4°, waarbij de inschaling wordt afgestemd op vergelijkbare functies. De plaatsvervangende leden worden vergoed per zaak waaraan ze deelnemen, en voor hun verplaatsingskosten.

§7. In de volgende gevallen beëindigt de raad van bestuur het mandaat van een lid van de geschillenkamer:

- 1° op zijn verzoek;
- 2° als hij een functie als vermeld in paragraaf 4, 1° tot en met 3°, aanvaardt.

§8. De raad van bestuur kan het mandaat van een lid van de geschillenkamer beëindigen om ernstige redenen. Die redenen kunnen niet gerelateerd zijn aan meningen die geuit zijn en daden die gesteld zijn bij de regelmatige uitoefening van zijn mandaat.

Als de raad van bestuur het mandaat van een lid van de geschillenkamer wil beëindigen om ernstige redenen, brengt de raad dat lid daarvan op gemotiveerde wijze op de hoogte. Het mandaat kan alleen worden beëindigd nadat de betrokkene de mogelijkheid heeft gekregen om gehoord te worden over de aangevoerde redenen.

Art. 35. Bij de uitoefening van haar bevoegdheden wordt de geschillenkamer ondersteund door personeelsleden die houder zijn van een diploma van master of licentiaat in de rechten of van een doctoraat in de rechten, met een aantoonbare kennis van het discriminatierecht.

De geschillenkamer kan tevens worden ondersteund door een secretariaat dat ook de taken uitvoert van een griffie.

Deze personeelsleden staan onder leiding van de voorzitter van de geschillenkamer.

Hoofdstuk 4. Directeur

Art. 36. §1. Het VMRI staat onder leiding van een directeur. De directeur heeft de volgende taken:

- 1° het dagelijks bestuur waarnemen;
- 2° het personeel aansturen, met uitzondering van het personeel van de geschillenkamer;
- 3° de interne werking van het VMRI coördineren.

§2. De directeur voldoet aan de volgende voorwaarden:

- 1° hij is houder van een diploma dat toegang verleent tot een functie van niveau A bij de diensten van de Vlaamse overheid;
- 2° hij heeft ten minste vijf jaar nuttige beroepservaring;
- 3° van onberispelijk gedrag zijn.

§3. De functie van directeur van het VMRI is onverenigbaar met:

- 1° de hoedanigheid van lid van het Europees Parlement, van een van de federale kamers, van een gemeenschaps- of gewestparlement, van de provincie-, gemeente- of districtsraad, van een orgaan van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of van een bijzonder comité voor de sociale dienst;
- 2° de hoedanigheid van lid van de Federale Regering, van een gemeenschaps- of gewestregering, van de Europese Commissie, of van een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege, of de hoedanigheid van gewestelijk staatssecretaris van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
- 3° de uitoefening van een functie in een kabinet of beleidscel van de regeringen, vermeld in punt 2°.

§4. De raad van bestuur werft de directeur aan bij arbeidsovereenkomst na een openbare oproep tot kandidaatstelling en op basis van een vergelijkende selectie. De directeur wordt aangeworven vanwege zijn expertise en ervaring, in het bijzonder op het gebied van de mensenrechten, enerzijds, en publieke communicatie, anderzijds.

De directeur wordt aangeworven voor een termijn van zes jaar. Dat mandaat is één keer verlengbaar na een positieve evaluatie door de raad van bestuur.

§5. De rechtspositieregeling van de directeur wordt bepaald door de raad van bestuur overeenkomstig artikel 32, tweede lid, 4°, waarbij de inschaling wordt afgestemd op vergelijkbare functies en marktconform is.

§6. Bij de eerste aanwerving doorloopt de directeur een proefperiode van zes maanden, te rekenen vanaf de dag waarop de betrokkene het mandaat effectief opneemt. Uiterlijk vijfenveertig dagen voor het verstrijken van de proefperiode evalueert de raad van bestuur de directeur. Bij ontstentenis van een evaluatie op dat ogenblik wordt de evaluatie geacht gunstig te zijn.

§7. De raad van bestuur beëindigt het mandaat van de directeur:

- 1° op zijn verzoek;
- 2° als hij een functie als vermeld in paragraaf 3 aanvaardt;
- 3° wanneer hij ongunstig wordt geëvalueerd na de proefperiode.

§8. De raad van bestuur kan het mandaat van de directeur beëindigen om ernstige redenen. Die redenen kunnen niet gerelateerd zijn aan meningen die geuit zijn en daden die gesteld zijn bij de regelmatige uitoefening van zijn mandaat.

Als de raad van bestuur het mandaat van de directeur wil beëindigen om ernstige redenen, brengt de raad de directeur daarvan op gemotiveerde wijze op de

hoogte. Het mandaat kan alleen worden beëindigd nadat de betrokkene de mogelijkheid heeft gekregen om gehoord te worden over de aangevoerde redenen.

§9. Als het mandaat van directeur om welke reden ook openvalt, wordt onmiddellijk overgegaan tot de vervanging ervan door een nieuw mandaat voor een termijn van zes jaar. In afwachting van die vervanging kan de raad van bestuur een directeur ad interim aanwijzen.

Hoofdstuk 5. Personeel

Art. 37. De personeelsleden van het VMRI voeren de bevoegdheden van het VMRI uit.

Met uitzondering van de personeelsleden van de geschillenkamer vallen de personeelsleden onder leiding van de directeur. De voormelde personeelsleden van de geschillenkamer vallen onder leiding van de voorzitter van de geschillenkamer.

Het personeel wordt bij arbeidsovereenkomst door de raad van bestuur geworven. De raad van bestuur kan, onder de voorwaarden die hij bepaalt, de voormelde bevoegdheid volledig of gedeeltelijk delegeren aan de directeur of, voor de personeelsleden van de geschillenkamer, aan de voorzitter van de geschillenkamer.

De kandidaten worden geselecteerd na een open kandidaatstellingsprocedure op basis van hun expertise en ervaring, waarbij ook aandacht is voor een evenwichtige en diverse samenstelling van het personeelsbestand, alsook voor de activiteiten die de personeelsleden buiten hun functie zouden uitoefenen en die de onafhankelijkheid van het VMRI of het vertrouwen van het publiek in het VMRI zouden kunnen aantasten.

Het personeelskader en de rechtspositieregeling van het personeel worden bepaald door de raad van bestuur overeenkomstig artikel 32, tweede lid, 4°.

Art. 38. Het VMRI zorgt ervoor dat de personeelsleden die de bemiddelingsopdrachten zoals bedoeld in artikel 13, §4, uitoefenen hiervoor een passende opleiding hebben gevolgd.

Art. 39. Personeelsleden van de Vlaamse administratie kunnen ter beschikking van het VMRI worden gesteld nadat ze de benoemingsprocedure, vermeld in artikel 37, vierde lid, hebben doorlopen. Die personeelsleden kunnen echter geen deel uitmaken van de geschillenkamer.

Titel 5. Budgettaire bepalingen

Art. 40. §1. Om de werking van het VMRI te financieren, wordt een door het Vlaams Parlement toegewezen dotatie uitgetrokken op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. Het bedrag van die dotatie wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de afgevlakte gezondheidsindex.

De financieringsmiddelen die het VMRI conform het eerste lid ontvangt, zijn afdoende om de onafhankelijke en doeltreffende werking van het VMRI op structurele wijze te verzekeren. Ze kunnen niet het voorwerp uitmaken van een vermindering bij een ongewijzigd takenpakket van het VMRI.

§2. Voor het vervullen van zijn mandaat, kan het VMRI ook:

- 1° schenkingen en legaten ontvangen;
- 2° opbrengsten uit activiteiten ontvangen;
- 3° roerende en onroerende goederen verwerven of vervreemden;
- 4° deelnemen aan oproepen voor gesubsidieerde projecten.

§3. Het VMRI volgt bij het opstellen van de begroting en de rekeningen de regels die gelden voor autonome diensten met rechtspersoonlijkheid die onder toezicht van het Vlaams Parlement staan zoals vermeld in het decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën.

Art. 41. De raad van bestuur van het VMRI wijst buiten zijn leden een bedrijfsrevisor aan die de volgende opdrachten heeft:

- 1° de financiële toestand en de jaarrekening van het VMRI controleren;
- 2° de regelmatigheid van de verrichtingen in de jaarrekening van het VMRI constateren.

De bedrijfsrevisor is aangesloten bij het Instituut voor Bedrijfsrevisoren.

De bedrijfsrevisor brengt verslag uit over de uitvoering van zijn opdracht. Dat verslag wordt gevoegd bij het jaarlijkse rapport conform artikel 43, §1, vierde lid.

Titel 6. Verantwoording

Art. 42. Het VMRI dient jaarlijks een ontwerp van begroting met een voorstel van dotatie voor het volgende begrotingsjaar ter goedkeuring in bij het Vlaams Parlement.

Art. 43. §1. Het VMRI publiceert jaarlijks een rapport waarin het verantwoording aflegt aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van zijn bevoegdheden, de aanwending van zijn middelen en zijn algemene werking.

Het jaarrapport omvat ook een algemene stand van zaken over de bescherming van de mensenrechten binnen de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.

Het rapport wordt opgesteld in een heldere, toegankelijke taal.

Het VMRI voegt bij het rapport de jaarrekening van het VMRI en het verslag van de bedrijfsrevisor dat conform artikel 41 is opgesteld.

Het rapport wordt voor 31 maart van het jaar dat volgt op het jaar in kwestie bezorgd aan het Vlaams Parlement en aan het Rekenhof. Het Rekenhof controleert de jaarrekening van het VMRI en bezorgt zijn opmerkingen aan het Vlaams Parlement.

§2. Als het VRMI het jaarrapport, vermeld in paragraaf 1, aan het Vlaams Parlement bezorgt, dienen de voorzitter van de raad van bestuur en de directeur van het VMRI in te gaan op een uitnodiging om gehoord te worden door het Vlaams Parlement of de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement.

De directeur van het VMRI kan, al dan niet op eigen verzoek, buiten het geval, vermeld in het eerste lid, gehoord worden door het Vlaams Parlement of door de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement.

Titel 7. Bevoegdheid afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State ten aanzien van eenzijdig bindende beslissingen van het VMRI

Art. 44. De afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State is bevoegd om kennis te nemen van geschillen betreffende de eenzijdige bindende beslissingen van het VMRI.

Titel 8. Wijzigingsbepalingen

Hoofdstuk 1. Wijzigingen van het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst

Art. 45. Artikel 1bis van het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst, ingevoegd bij het decreet van 17 juli 2015, wordt opgeheven.

Art. 46. In artikel 2bis van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 23 juni 2006 en gewijzigd bij het decreet van 17 juli 2015, worden punt 3° en 4° opgeheven.

Art. 47. In artikel 3 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 7 mei 2004, 23 juni 2006 en 17 juli 2015, wordt paragraaf 3 opgeheven.

Art. 48. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 8 mei 2020, wordt hoofdstuk IIIbis, dat bestaat uit artikel 17ter tot en met 17quinquies, opgeheven.

Hoofdstuk 2. Wijziging van het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt

Art. 49. Artikel 9 van het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt, vervangen bij het decreet van 30 april 2009, wordt opgeheven.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid

Art. 50. In artikel 29, §1, eerste lid, van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid wordt de zinsnede "een van de organen, verenigingen of organisaties, vermeld in artikelen 40 en 41" vervangen door de zinsnede "een van de instellingen, verenigingen of organisaties, vermeld in artikel 41".

Art. 51. In artikel 30 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede ", van het orgaan of de organen in de zin van artikel 40, of van een van de verenigingen of organisaties in de zin van artikel 41," vervangen door de zinsnede "of van een van de instellingen, verenigingen of organisaties, vermeld in artikel 41 van dit decreet,".

Art. 52. In artikel 36 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 wordt de zinsnede "een van de instellingen, organen of verenigingen, vermeld in artikelen 40 en 41" vervangen door de zinsnede "een van de instellingen, verenigingen of organisaties, vermeld in artikel 41";
- 2° in paragraaf 2, 1°, wordt de zinsnede "die bij het orgaan of de organen in de zin van artikel 40, of bij een van de verenigingen of organisaties in de zin van artikel 41," vervangen door de zinsnede "die bij het Vlaams Mensenrechteninstituut of bij een van de instellingen, verenigingen of organisaties, vermeld in artikel 41 van dit decreet,".

Art. 53. In artikel 37 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, wordt paragraaf 2 vervangen door wat volgt:

“§2. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder klacht begrepen:

- 1° een met redenen omklede klacht die de betrokkene heeft ingediend bij de instantie of organisatie waar de discriminatie plaatsvond of bij de ambtenaren die krachtens artikel 39 van dit decreet belast zijn met het toezicht op de uitvoering van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan;
- 2° een met redenen omklede melding of klacht die de betrokkene heeft ingediend bij het Vlaams Mensenrechteninstituut of bij een instelling, vereniging of organisatie als vermeld in artikel 41 van dit decreet;
- 3° een met redenen omklede klacht die ingediend is ten voordele van de betrokkene door een instelling, vereniging of organisatie als vermeld in artikel 41 van dit decreet, bij de instantie of organisatie waar de discriminatie plaatsvond;
- 4° een rechtsvordering die de betrokkene heeft ingesteld;
- 5° een rechtsvordering die ingesteld is ten voordele van de betrokkene door een instelling, vereniging of organisatie als vermeld in artikel 41 van dit decreet.”.

Art. 54. Artikel 40 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, wordt opgeheven.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van het decreet van 20 december 2013 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980

Art. 55. Het decreet van 20 december 2013 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tot oprichting van Unia wordt opgeheven.

Titel 9. Slotbepalingen

Art. 56. Voor de eerste aanwijzing van de leden van de raad van bestuur moet ten laatste een maand na de inwerkingtreding van dit decreet worden overgegaan tot de oproep tot kandidaatstelling zoals bedoeld in artikel 30, §2.

De aanwijzing van de leden van de raad van bestuur vindt plaats uiterlijk drie maanden na de inwerkingtreding van dit decreet. Als de evenwichten bedoeld in artikel 30, §3, niet kunnen worden gegarandeerd op basis van de eerste oproep tot kandidaatstelling, benoemt het Vlaams Parlement reeds een deel van de leden van de raad bestuur uit de eerste lijst met kandidaten. De raad van bestuur kan rechtsgeldig beslissingen nemen van zodra er minstens zes leden werden benoemd, overeenkomstig artikel 33.

Art. 57. Meldingen of klachten die werden ingediend bij Unia overeenkomstig artikel 6, §2, van het samenwerkingsakkoord tot oprichting van Unia, en die onder het mandaat van het VMRI zoals gedefinieerd in artikel 6 vallen, en nog niet afgehandeld zijn op 15 maart 2023, kunnen, met instemming van de klager of melder, worden overgedragen aan het VMRI. Het VMRI kan in dat geval bij Unia het volledige dossier opvragen dat op basis van de klacht of melding werd opgemaakt.

Op basis van het dossier dat wordt overgedragen, beoordeelt het VMRI of de melding kan worden behandeld als melding zoals bedoeld in artikel 12 of een klacht zoals bedoeld in artikel 13.

Opdat het dossier kan worden behandeld als klacht, zijn de ontvankelijkheidsvoorwaarden, vermeld in artikel 13, §3, van toepassing, met uitzondering van de voorwaarde onder punt 4°. Indien het VMRI op basis van het overgedragen dossier onvoldoende informatie ter beschikking heeft om te beoordelen of aan deze ontvankelijkheidsvoorwaarden is voldaan, kan het VMRI de klager of melder verzoeken om bijkomende informatie over te maken. Indien er is voldaan aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden, wordt het dossier verder behandeld overeenkomstig artikel 13, §4. Indien er reeds een bemiddeling heeft plaatsgevonden met toepassing van artikel 6, §2, van het samenwerkingsakkoord tot oprichting van Unia die niet tot een resultaat heeft geleid of kon leiden, kan het dossier meteen worden overgemaakt aan de geschillenkamer voor een beoordeling zoals bedoeld in artikel 14, tenzij een van de betrokken partijen verzoekt om een nieuwe bemiddeling door het VMRI overeenkomstig artikel 13, §4.

Overgedragen meldingen of klachten die binnen het mandaat van het VMRI vallen, maar die niet kunnen worden behandeld als klacht overeenkomstig het vorige lid, kunnen worden behandeld als een melding zoals bedoeld in artikel 12.

De Vlaamse overheid kan met Unia een samenwerkingsprotocol sluiten waarin concrete afspraken worden vastgelegd om uitvoering te geven aan dit artikel.

Art. 58. Meldingen of klachten die werden ingediend bij de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst overeenkomstig artikel 17quater, §1, van het decreet van 7 juli 1998, en die onder het mandaat van het VMRI zoals gedefinieerd in artikel 6 vallen, en nog niet afgehandeld zijn op 15 maart 2023, worden, met instemming van de klager of melder, overgedragen aan het VMRI. De Vlaamse Ombudsdienst draagt in dat geval het volledige dossier over dat op basis van de klacht of melding werd opgemaakt.

Op basis van het dossier dat wordt overgedragen, beoordeelt het VMRI of de melding kan worden behandeld als melding zoals bedoeld in artikel 12 of een klacht zoals bedoeld in artikel 13.

Opdat het dossier kan worden behandeld als klacht, zijn de ontvankelijkheidsvoorwaarden, vermeld in artikel 13, §3, van toepassing, met uitzondering van de voorwaarde onder punt 4°. Indien het VMRI op basis van het overgedragen dossier onvoldoende informatie ter beschikking heeft om te beoordelen of aan deze ontvankelijkheidsvoorwaarden is voldaan, kan het VMRI de klager of melder verzoeken om bijkomende informatie over te maken. Indien er is voldaan aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden, wordt het dossier verder behandeld overeenkomstig artikel 13, §4. Indien er reeds een bemiddeling heeft plaatsgevonden met toepassing van artikel 17quater, §1, van het decreet van 7 juli 1998 die niet tot een resultaat heeft geleid of kon leiden, kan het dossier meteen worden overgemaakt aan de geschillenkamer voor een beoordeling zoals bedoeld in artikel 14, tenzij één van de betrokken partijen verzoekt om een nieuwe bemiddeling door het VMRI overeenkomstig artikel 13, §4.

Overgedragen meldingen of klachten die binnen het mandaat van het VMRI vallen, maar die niet kunnen worden behandeld als klacht overeenkomstig het vorige lid, kunnen worden behandeld als een melding zoals bedoeld in artikel 12.

De Vlaamse overheid kan met de Vlaamse Ombudsdienst een samenwerkingsprotocol sluiten waarin concrete afspraken worden vastgelegd om uitvoering te geven aan dit artikel.

Art. 59. Alle personeelsleden die, op 14 maart 2023, hun werkzaamheden uitoefenen binnen de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst worden, met hun instemming, op een datum vanaf 15 maart 2023 ambtshalve overgedragen aan het Vlaams Mensenrechteninstituut.

De personeelsleden die met toepassing van het eerste lid worden overgedragen kunnen van dezelfde arbeidsovereenkomst genieten die geldt op de dag vóór hun overdracht, mits ondertekening van een bijlage bij hun arbeidsovereenkomst door het VMRI, de Vlaamse Ombudsdienst en het betrokken personeelslid. Ze kunnen er evenwel ook voor kiezen om een nieuwe arbeidsovereenkomst af te sluiten met het VMRI waarbij de bezoldiging en rechtspositieregeling van toepassing zijn overeenkomstig artikel 37, vijfde lid.

De Vlaamse Regering stelt een nominatieve lijst op van de personeelsleden die met toepassing van het tweede lid hun overdracht realiseren via een ondertekening van een bijlage bij hun arbeidsovereenkomst. Die lijst wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Art. 60. Vijf jaar na de eerste volledige samenstelling van de raad van bestuur wordt de toepassing en doeltreffendheid van dit decreet door het Vlaams Parlement geëvalueerd.

Deze evaluatie vindt plaats op basis van een door een commissie van experts aan het Vlaams Parlement voorgelegd verslag. De voorzitter van de raad van bestuur en de directeur van het VMRI dienen in te gaan op een uitnodiging om, ten gelegenheid van deze evaluatie, gehoord te worden door het Vlaams Parlement of de bevoegde commissie van experts.

Art. 61. Artikel 6, tweede en derde lid, artikel 13 tot en met 21 en artikel 45 tot en met 55 treden in werking op 15 maart 2023.

Artikel 2, eerste lid, 7°, treedt in werking op een datum die de Vlaamse Regering vaststelt.